

A
BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE
NAGYVÁRADON
1913. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 19-ÉN TARTOTT
KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :
AZ EGYHÁZMEGYE.



NAGYVÁRAD
BÉRES ÉS HELD KÖNYVNYOMDÁJA
1913.

A

BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

NAGYVÁRADON

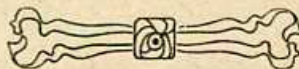
1913. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 19-ÉN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :

AZ EGYHÁZMEGYE.



NAGYVÁRAD
BÉRES ÉS HELD KÖNYVNYOMDÁJA
1913.

A bihari református egyházmegye 1913. évi szeptember hó
19-ik napján Nagyváradon tartott őszi rendes közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak: Sulyok István esperes, Bary József
gondnok elnöklete alatt:

Szemess László, Csák Máté, Lévai Mihály, Surányi
Lajos, Major Gyula, Kiss Antal lelkészi;

K. Nagy Sándor, Kurovszky Ferenc, dr. Szegedy
Lajos, Tatár Zoltán, Telegdy József világi tanácsbírák;

Csernák Béla, Biró Ferenc lelkészi;

Dr. Thury László világi jegyzők;

Nagy Vilmos tanárképviselő, a nagyváradi tanítónő-
képző részéről;

Erőss Károly, Eszenyi Károly, Farkas Elek, Kajcsa
Lajos tanítóképviselők;

Dr. Thury Kálmán e. m. ügyész.

Egyházak képviselőitében: Ártándról: Zsigmond
Ferenc l., Gy. Szőke Gyula g., Berettyószentmártonból:
Kiss Antal l., Dancsházy Lajos g., Biharról: Tarnóczy
Lajos l., Szabó Lajos g., Biharkeresztesről:-----

Gyenge Károly g., Biharpüspökiből: Bugyi Sándor l.,

Feltóti Dénes g., Biharszentjánosról: Szemess László l.,

Kerezsi Lajos g., Bojtról: Bán István l., Pető Gyula g.,

Borsról: Papp László l., Kabai Imre g., Csökmőről:

Szabó Bertalan l., Tóth István g., Darvasról: Molnár

Vince l., Bartha Sándor g., Élesdről: Dávid Gyula l.,

Pusztai András g., Fugyiból:-----Rácz Ist-

ván g., Fugyivásárhelyről: Varga Gedeon l., Bélfenyéri

János g., Furtáról: Csernák Béla l.,-----

Hegyközcsetárról: Szücs László l., Tóth Sándor g.,

Hegyközkovácsiból: Bácsi Gyula l., Munkácsi Sándor g.,

Hegyközsáldobágyról: Bokross Benedek l., Molnár

Imre pr., Hegyközujlakról: Bugyi Mihály l., Dani Lajos g.,

Kismarjáról:-----Pető István pr., Kisszántóról: Babicsák József l., Kiss István g., Köröskisjenőről: Horváth Sándor l., Bodis József g., Mezőtelegdről: Gyenge János l., Telegdy József fg., Mezőtelkiből: Nyeste István l., Domján Ferenc g., Nagykakucsról:-----Nagykerekiből: Lévai Mihály l., Nagy Ferenc g., Nagyszántóról: Deák József l., Pető Lajos g., Nagyváradról: Csák Máté l., Sulyok István l., Füredi László és Máté Lajos presbyterek, Nyüvedről: Zagyva Gyula l., Lovass Imre g., Örvédről: Biró Ferenc l., Fülöp József g., Paptamásiból: Major Gyula l., Elek Imre g., Pelbárthidáról: Holkó József l., Dézsi Sándor g., Pósalakáról:-----Pusztajlakról: Doma Gyula l., id. Jakab Sándor g., Révről: Kulcsár Endre l., Técsi János g., Siterről: Barcsa Mihály l., Karácson Ferenc g., Szaládról: Surányi Lajos l., Szász János g., Toldról:-----Váncsodról: Bethlendy Sándor l., Kiss Bálint g., Váradlesről: Konrád Géza l., Finta János g., Zsákáról: Vadon Miklós l., Farkas Kálmán pr., Jákóhodosról:-----Kendi Sándor pr.

85. szám. Sulyok István esperes alázatos könyörgésben kéri a gyűlésre Istennek áldó és megszentelő kegyelmét s üdvözölve a megjelenteket a gyűlést megnyitja.

86. szám. Az egyházközségek képviselői megbízó leveleiket bemutatják.

A megbízó levelek átvizsgálása után közgyűlésünk a szavazati joggal bíró tagokat számba vette (lásd a jkönyv elején) s az igazolt tagok névsorát a megbízott jegyzővel felolvastatta.

87. szám. Elfogadható okok miatt meg nem jelenhettek: Ács Endre nagykakuci, Leel-Össi István Kismarjai, Nagy Elek fugyii, Németh István toldi, Sipos János pósalakai, Szabó István jákóhodosi, Szigeti Elek biharkeresztesi és Szokolay Béla hkkovácsii lelkészek.

Távolmaradásukat közgyűlésünk igazolja.

88. szám. Távolmaradását előzetesen ki nem men-

tette: Dr. Miskolczy Ferenc vil. tanácsbíró; képviselő nem jött Furtáról, Nagykakucsról, Pósalakáról, Toldról.

A névsort közgyűlésünk az peresnek azzal adja ki, hogy az elmaradtakkal szemben a vonatkozó szabályzat szerint járjon el.

89. szám. A tiszántuli egyházkerület 35—1913. sz. határozatával megállapította a lelki gondozás teljesítéséről szóló szabályrendeletet, melynek végrehajtására és ellenőrzésére az esperesi kart felhívta.

Az egyházmegye közgyűlése utasítja az összes egyházközségek presbyteriumait, hogy a szabályrendeletekben előírt parochiális kört még ez év folyamán szervezzék s a szervezésről az esperesi hivatalt december 31-ig értesítsék. Az esperest pedig felhívja, hogy az évenkénti egyházlátogatás alkalmával szerzett tapasztalatai alapján a parochiális körök működéséről szokott jelentésében előterjesztést tegyen.

90. szám. Olvastatott a 255—1913. sz. egyházkerületi határozat.

Az egyházmegye közgyűlése utasítja az egyházközségeket, hogy az iskolaszékek, illetőleg a presbyteriumok minden év október 1-ig jelentsék be a beiratkozott növendékek számát az egyhm. tanügyi bizottságnak, jelentsék be továbbá azoknak a tanulóknak nevét is, akik az 50 filléres beiratási díj alól az igazolt szegénység esetén fölmenthetők.

Az egyhm. tanügyi bizottság pedig a beérkezett jelentéseket átvizsgálván, azok alapján állapítsa meg az egyes egyházközségekre nézve kötelező beiratási díjak végösszegét, s a kimutatást november hó 15-ig a püspöki hivatalhoz terjessze be.

A szerződők Hegedüs és Sándor cég által a szállítások körül esetleg elkövetett

visszaéléseket az egyházak az esperesi hivatalnak haladéktalanul bejelentsék.

91. szám. Tárgyaltatott az egyházkerület 270—913. sz. határozata.

Az egyhm. közgyűlése az egyházkerületi határozatot tudomásul vevén, utasítja a biharkeresztesi, biharszentjánosi, csökmői, hegyközkovácsi, hegyközpályi, váncsodi, zsákai egyházközségek presbytériumait, hogy iskoláik tulzsufoltságát megszüntetendő új iskolák felállítására haladéktalanul lépéseket tegyenek, hogy a felállítandó új iskolák már az 1914-ik év szeptember hó 1-én megnyithatók legyenek. Figyelmezteti az egyházmegye közgyűlése a felhívott presbytériumokat, hogy az iskolák tulzsufoltságának meg nem szüntetéséből eredő mindennemű következményekért, így az államsegélyek esetleges elvesztéséért is, a presbyterek anyagiilag felelősek. A presbyteriumok az egyházmegye felhívására tett eljárásukról a tavaszi egyhm. gyűlésre jelentést tegyenek.

92. szám. Olvastatott a 280—1913. sz. egyhker. határozat.

Az egyházmegye közgyűlése utasítja az iskolaszékeket, hogy az esperesi hivatalt minden év december 1-ig értesítsék, hány példány mindennapi, és hány példány ismétlődő iskolai végbizonyítványra van szükségük.

93. szám. Olvastatott a szavazatbontó bizottság 1913. évi szeptember hó 4-én, Nagyváradon tartott gyűlésének jegyzőkönyve, melynek alapján a közgyűlés megállapítja,

hogy az 1913—14. évekre a nagyváradi tanítónőképző intézet egyházmegye tanárképviselőjéül Nagy Vilmos ig. tanár választotta meg;

megbizzza az esperest, hogy a sza-

vazóivet szabálytalanul kiállított csökmői és toldi egyházakkal szemben a vonatkozó szabályzat szerint járjon el.

94. szám. Sulyok István beterjeszti Esperesi Jelentését az egyházmegye 1912. évi valláserkölcsi és anyagi állapotáról.

A nagy fáradsággal készített s egyházközségeink szellemi és anyagi állapotáról hű képet festő jelentést az egyházmegye közgyűlése tudomásul veszi, jegyzőkönyvébe iktatja, a jelentést beterjesztő esperesnek köszönetét tolmácsolja.

95. szám. Miután köznapi bibliamagyarázatot a fugyii lelkész még mindig nem tart,

az egyhm. közgyűlése megbizza az esperest, hogy egy egyhm. kiküldöttel a helyszínen vizsgálta meg, miért nem tett eleget a fugyii lelkész az egyházmegye 148—1911. és 114—1912 sz. határozatainak; általában, hogy kit terhel a mulasztás a köznapi biblia magyarázatok elmaradásáért.

96. szám. Az egyházmegye közgyűlése sajnálattal értesülvén, hogy a fugyii, mezőtelkii, nyüvedi egyházakban a vallásos élet fokozására mindeddig semmi sem történt,

a nevezett egyházak előljáróit a lelki gondozás buzgó teljesítésére serkenti.

97. szám. Az egyházi szertartást mellőző száma Csökmőn a múlt évben is emelkedvén,

az egyházmegyei közgyűlés utasítja a lelkészt, hogy gyülekezetében intensivebb pásztori gondozást fejtsen ki, a presbyteriumot pedig utasítja, hogy minden egyes esetben vizsgálja meg, mi volt az oka az egyházi szertartás elmellőzésének, s erről az esperesi hivatalhoz ez évi dec. 1-ig jelentését terjessze be.

98. szám. Az egyházm. közgyűlése a kegyes ada-

kozóknak köszönetét tolmácsolja s erről az adakozókat jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

99. szám. Tekintettel arra, hogy Hegyközüjlakon még mindig nagy az egyházi adó hátrány (1427 kor. 10 fillér), s ennek következtébeu az egyház a belhivatalnokoknak 1427 kor. 10 fillérrel tartozik; s hátrányban van 242 kor. állami adóval is,

közgyűlésünk utasítja a hegyközüjlaki presbyteriumot, hogy belhivatalnokait a megnyert adósegélyből haladéktalanul ki-elégítse; az egyházi adóhátrányok behajtása végett a közig. hatóságot ismét keresse meg. Eljárásáról az esperest nov. 15-ig értesitse.

100. szám Állami adójukat nem fizették ki a múlt évről: Köröskisjenő, Élesd, Hegyközszáldobágy.

Közgyűlésünk utasítja a nevezett egyházakat, hogy adóhátrányukat nov. 15-ig kifizessék s erről az esperesi hivatalt haladéktalanul értesítsék.

101 szám. Az egyhm. közgyűlése felhívja az egyházmegye ügyészét, hogy

a tavaszi közgyűléshez terjessze be véleményes javaslatát arra nézve, miként volna lehetséges a nagyszántói legelő, a pusztajlaki harangozólakás, a siteri temető ügye telekkönyvileg rendezhető.

102. szám. A tanítás eredménye erős kifogás alá esik a csökmői nagy fi-, a hegyköz kovácsi vegyes, a nagyszántói vegyes, az örvéendi nagyobb vegyes, a zsákai nagyobb leány és kisvegyes iskolában.

Az egyházmegye közgyűlése a felsorolt iskolák tanítóit lelkiismeretes szorgalomra inti, s figyelmezteti őket, hogy ismételt esetben a fegyelmi vizsgálatot ellenők elrendeli.

E határozat az érdekelt egyházak presbyteriumaival jegyzőkönyvi kivonaton közli.

103 szám. Sulyok István esperes beterjeszti következő időszaki jelentését:

Nagytiszteletű és tekintetes Egyházmegyei közgyűlés!

A folyó évi április hó 11-én megtartott közgyűlés óta az elnökségi hatáskörben elintézett és egyhím. közgyűlésünknek további eljárását igénylő ügyekben jelentésemet a következőkben van szerencsém megtenni:

1., Az ártándi egyház ez évi április hó 28-ról azt a kérelmét terjesztette elő, hogy templomának elavult és különösen a téli hosszas esőzések által tarthatatlanná vált fedélzetének, mely a templom menyezetet erősen veszélyezteti, megépítéséhez és a mennyiben a váratlanul bekövetkezett javítási munkát végrehajtásához a kellő fedezettel nem rendelkezik, Ártánd község pénztárából 6⁰/₀ mellett 2350 kor. ideiglenes kölcsön felvételéhez a sürgős szükségre tekintettel az egyh. l. t.-c. 15. § d) pontja értelmében az egyházm. elnöksége adjon engedélyt.

Mivel az egyház a presbyterium és egyházközségi közgyűlés névszerint meghozott határozataival mondotta ki úgy az építkezés végrehajtását, valamint az ideiglenes kölcsön felvételét, további szabályszerű eljárással intézkedett a munkának vállalatba adásáról; végül pedig gondoskodott arról is, hogy a felvett kölcsön a felsőbb hatóságok hozzájárulásával három éves és rendkívüli adóval fedezendő teherré változtatták át: az elnökség a szóban forgó javítási munkát engedélyezte és hozzájárult ahhoz is, hogy a mai viszonyok között kedvezményesnek mondható kölcsönt a fentebb felhivott törvényszakaszban foglalt indok alapján ideiglenesen fölvegye és mint ilyet a folyó évi december hó 31-ig visszafizesse, illetőleg az összegnek 3 éves kölcsönként leendő megtarthatásához kinevezendő felettes egyházhatalósági határozatok meghozatala után azonnal állandó kölcsönné változtassa át, mihezképest az érdemi határozat meghozatala céljából az ügyiratok a tárgysorozat megfelelő helyén előterjesztést nyernek.

2., A váncsodi egyház belhivatalnokai fizetését kiszolgáltatni nem tudván, ez évi április hó 6-ik napjáról e célra 350 kor. ideiglenes kölcsön engedélyezését kérte.

Az elnökség a kérelmet a törvény indokai alapján figyelembe vette és kizárólag a belhivatalnokok fizetésének kiszolgáltatására a 350 K.-t oly formán engedélyezte, hogy az egyház ezt az ideiglenes kölcsönt legkésőbb a folyó évi október hó 1-ig visszafizesse s erről az esperesi hivatalt értesitse.

3., A furtai egyház pénztári készlet hiányában a költségelőirányzatban foglalt szükségleteit teljesíteni nem tudván „Örök alapjából“ 500 kor. ideiglenes kölcsön engedélyezését kérelmezte. Az elnökség a felhozott indokok alapján ez évi április hó 28-ról a kérelemnek helyt adván, az 500 kor. ideiglenes kölcsönnek a megnevezett alapból felvételét azzal engedélyezte, hogy ez összegről szabályszerű adóslevél adandó az alap javára és a tartozás kamataival együtt legkésőbb ez évi december hó 31-ig hiánytalanul visszafizetendő és megtörténtéről az esperesi hivatal értesítendő.

4. A bojti egyház névszerint hozott presbyteri és közgyűlési határozatai bemutatásával a folyó évi április hó 29-ről az egyház kezelése alatt álló „Egyházfenntartási-selymesház alap“-ból 870 kor. ideiglenes kölcsön engedélyezése iránt tett előterjesztést. A mennyiben az egyház költségvetésében fölvelt és felsőbb hatóságilag is jóváhagyott szükségletek kielégítéséről volt szó, amelyeket különben pénztári készlet hiányában az egyház nem teljesíthetett volna: az egyhm. elnöksége törvényben gyökeredző jogánál fogva a kérelemnek helyt adott és az ideiglenes kölcsön felvételét azzal engedélyezte, hogy az ezen évi november hó 1-ső napjáig visszafizetendő és annak megtörténtéről az esperesi hivatal értesítendő. A fentebb megnevezett alap javára az egyház elnöksége által szabályszerű adóslevél állítandó ki.

5., A fugyivásárhelyi egyház, mivel a vármegyei kir. tanfelügyelőség bérházát a második államiskola céljára évi 600 kor. haszonbérrel 10 évig a szükséges átalakítások és más egyéb munkálatok feltétele mellett kibérelte, — azzal a kéréssel fordult az egyházmegyehez, hogy a munkálat költségeinek fedezetére a „Fugyivásárhelyi iskolaalap“-nak az eredeti tőkén felül kamatokból összegyűlt összegeinek felhasználását engedélyezze és a mennyiben az építkezés halaszthatatlan,

mert már az 1913—14. isk. évben az állam a bérelt helyiségeket használatába venni akarja, az egyházmegyei elnökség adjon felhatalmazást a közigazgatási pénztárnoknak, hogy a szükséges összeget az egyház rendelkezésére bocsássa.

Annak mérlegelése mellett, hogy a kérvényező egyháza nézve nemcsak anyagi, de szellemi szempontból is nagy jelentőséggel bír egy második állami iskolának felállítása, továbbá arra is tekintettel, hogy már 1903. október 15-én 51. sz. végzésében nevezett alap tőkésített kamatának igen tekintélyes részét csak azért engedte meg egyelőre bérház emelésére felhasználni, míg ez egyfelől anyagi előnyt biztosított az egyháznak, addig másfelől lehetővé tette, hogy ha az egyház bármikor határozná el magát felekezeti iskolájának visszaállítására, egy kész s a célnak könnyen átalakítható épület fog rendelkezésre állani: az elnökség nem zárkózott el az elől, hogy addig is, míg az egyházmegye közgyűlésének bölcsessége a kérelem tárgyában döntene, az építkezéshez szükséges összeg, minthogy az egyház felhasználható tőkével nem rendelkezett, más helyről pedig nagynehezen és drága kamattal, vagy talán még így sem juthatott volna költséghez, az építkezéshez szükséges pénz kamatmentesen folyósíttassék nevezett alapból, annál inkább, mivel ezuton az eredeti cél még jobban megközelítettetik, amennyiben most már egy teljesen kész iskolaterem és tanítólakás jut az egyház birtokába.

Miután az elnökség világosan kijelentette folyamodó egyháznak, hogy azzal a tényével, hogy az építkezési összeget előlegezte, — semmi irányban sem kíván praejudikálni közgyűlésünk további határozatának: méltóztassék tehát e tekintetben is határozni, hogy ez a felhasznált összeg habár igaz is az, hogy az iskola-alap eredeti tőkéje csak 400 kor. volt és annak többlete iskolai célra megkötöttség nélkül mindenkor felhasználható lett volna, az alap javára minden további visszatérítés nélkül adassék ki a f.-vásárhelyi egyháznak, vagy pedig ez évi haszonbér egy bizonyos részlete az alap javára vagy esetleg az egyházfenntartási alap céljára fordíttassék, hogy így ismét akár a további kamatokkal

akár pedig az esetleges visszatérítéssel az iskolai alap jelenlegi meghiányosított tőkéje refundáltassék.

6., A jákóhodosi egyház a folyó évi augusztus hó 6-ik napján azzal a kéressel fordult hozzám, hogy elavult templom tetőzetének megújítása és a Bartos Gábor alap kamatainak e célra leendő felhasználására adjak engedélyt. Miután az egyház szabályszerű tárgyalások alapján határozott a templomtető javítása és kapcsolatosan a nevezett alapítvány kamatainak felhasználása tárgyában és miután igazolta azt is, hogy az építkezés céljára az ottani fogyasztási szövetkezet 400 koronával járult s így az egyház felhasználható pénzével együtt a mintegy 483 koronát kitevő alapítványi kamat elégséges fedezetet nyújt: a kamat felhasználását a tőke érintetlenül hagyásával engedélyeztem, mert maga az alapítólevél jogot ad az egyháznak arra nézve, hogy a Bartos Gábor alap évi kamatát, tehát a 2000 korona tőkén felüli mindenkori összeget akár templomjavítás, akár a lelkész fizetésének biztosítására felhasználhassa.

7., A hegyközcsatári egyház ez évi július hó 19-től a lelkészlak tarthatatlanságaira hivatkozva, az átalakítási munkálathoz az építkezési engedély megadását kérelmezte: jelezvén egyidejűleg, hogy az egyházm. közgyűlésnek bemutatott és nem kifogásolt tervtől csak annyiban térnének el, hogy az épületet bádog helyett cseréppel fednék. Amennyiben tavaszi közgyűlésünk az építkezési engedélyt csak azért tagadta meg, mert az egyház fedezet tekintetében megnyugtató határozatokat nem mutatott fel: most miután ezeket pótolta s igazolta, hogy a lelkészlak átalakítási munkájára a szükséges összeg rendelkezésére áll, sőt még abban az irányban is elfogadható intézkedéseket tett, hogy költségtakarítás szempontjából az egyház tagjai a felmerülő közmunkát teljesíteni fogják, az árlejtés mellett elért 1150 kor. vállalati összegért az építkezést engedélyeztem annál inkább, mert az egyház és lelkész között megegyezés jött létre a lelkész által épített irodahelyiség átvállalása tekintetében is, minek folytán így egészen kényelmes és elfogadható lakás áll a lelkész rendelkezésére. Hozzájárultam egyszersmint ahoz is, hogy az építkezés cél-

jára szolgáló közalapi tőkesegélyt az építkező egyház felhasználhassa.

8., A hegyközpályii egyház folyó év május hó 30-ról az elnökségnél azt a kérelmét terjesztette elő, hogy az előadott súlyos okokra tekintettel a lelkészlak építését és kapcsolatban a szükséges összegnek, részint az egyház alapjaiból, részint más helyről kölcsönképpen leendő felvételét engedélyezze 65—913. sz. közgyűlési határozatunk a lelkészlak építésének indokát nem nehezményezte, ugyszintén nem tett kifogást a bemutatott terv és költség tekintetében sem, hanem a fedezeti összeg szempontjából voltak aggályai, amelyek miatt újabb és megfelelőbb eljárásra kellett a folyamodó egyházat utasítani. A presbyterium a felettes hatóság határozata következtében az építkezés ügyét újabb tárgyalása alá vevén, mindenekelőtt abban állapodott meg, hogy a nem kifogásolt építkezési terv fenntartásával ez idő szerint csak arra szorítkozik, hogy abból csak azokat a helyiségeket építi meg, a melyek föltétlenül szükségesek arra, hogy lelkészének elfogadható lakást biztosíthasson; az elmaradó egy szoba és veranda megépítését későbbi kedvezőbb időnek hagyván. Árlejtés útján megállapította azt is, hogy ilyen alakban a lelkészlakás és melléképület 4788 kor. vállalati árban lenne keresztülvihető. A fedezetet illetőleg pedig kimutatta, hogy a hivek által megajánlott és ez év december hó 31-ig befizetendő 2200 kor. felül 2588 kor. kölcsönre van szüksége, amelyet mivel ezidő szerint pénzügyintézetektől csak magas kamatláb mellett kaphatná meg, ha ugyan még így is hozzájuthatna, 2000 koronáig kezelése alatt álló (közsükségleti alap 1091 kor. 62 fill., szegényalap 306 kor. 70 fill., iskolai alap 496 kor. 58 fill., toronyóra alap 194 kor.) alapoktól 5%-al és 588 koronát ugyszintén 5%-al Bácsy Gyula lelkésztől venne föl. A kölcsön évi kamatainak és a törlesztéseknek, amelyeknek sorrendjét megállapítja az ugynevezett „Gátlaposa“ legelő évi 300 koronát kitevő haszonbére szolgálna, amelynek mindaddig az egyháznak leendő átengedéséről az érdekelt adományozó testület jegyzőkönyvét, valamint a haszonbért illetőleg a községi előljáróság nyilatkozatait becsatolja. Sőt becsatolja Bácsy Gyula lelkésznek azt a

kötelező nyilatkozatát is, hogy az alapokból veendő kölcsönön felüli összeget, míg az adományok befolynak, 5% mellett sajátjából folyósítja az egyháznak és ha az egyház abban a helyzetben lenne, hogy ezek után ez évben a kamatot megfizetni nem tudná, annak a sajátjából fedezésére hajlandó.

De bármennyire átéreztem is a lelkeszlak építésének súlyos és halaszthatatlan indokait, bármily nagyra értékeltem is a lelkesznek ez ügy érdekében tanúsított áldozatkészségét és fáradozásait és bármennyire megnyugtattam is magamat a fedezetet illetőleg: 636–913. július 3-ról kiadott leiratomban az idő előhaladottsága, főleg azonban a vállalkozni akaró mesterek megbízhatatlansága miatt az építkezési engedélyt megtagadtam, tartván attól, hogy ilyen vállalkozók mellett az egyház végül is kénytelen lesz bevallani, hogy oleum et oparam perdidit. A presbyterium mégis 122–913. sz. határozatával a kényszerítő okok folytán az építkezésbe belement, kérvén eljárásának utólagosan jóváhagyását és a kölcsönnek az egyházközség határozatában foglalt módon való engedélyezését. Most tehát közgyűlésünk bölcs belátását kérem, hogy ebben az ügyben a minden irányban szükséges határozatát meghozni kegyeskedjék.

9.. Biharvármegye közig. bizottsága ez évi június hó 19-ről közölte velem, hogy a biharkeresztesi főszolgabíró a községi előjáróság jelentése alapján a kiskisántói reform. egyház iskoláját és tanítói lakát közveszélyes volta miatt a további használat alól kivonni kénytelen. A közigazgatási hatóság részéről az a figyelemztetés ismételtén történik ezuttal, mert már az 1912-ik évben nevezett egyház iskolájának bezárása és a tanítónak kiköltöztetése tényleg meg is történt és csak erős közbevetésem folytán sikerült elérni annyit, hogy bizonyos javítások foganatosításával az építkezésre egy évig haladék adatott. Az egy esztendő elteltén, a kiskisántói egyház, mert tökesegélykérvénye a konvent által a folyó évi decemberi ülésre halasztatott el, illetőleg oda utasított, hogy újabb kérvényét terjessze föl fedezet hiányában, az építkezést minden jóakarat mellett sem kezdhette meg, bár még a múlt év végén az egyhker. 2000 kor. népisk. tökesegélyt kézhez vette és a felettes egy-

házi hatóságok hozzájárulása folytán 1000 kor. kölcsönből az építkezéshez szükséges anyag tekintélyes részét beszerezte.

Arra tekintettel, hogy a vármegyei közig. bizottság ismételt felhívásának sem tehet az egyház az adott viszonyok között eleget, amíg egyfelől a helyzet ismertetése mellett azt kértem a közig. bizottságtól, hogy újabb szakértői vizsgálat alapján állapítsa meg az iskolaépület tarthatatlanságát és csak azután mondjon döntő határozatot az iskola bezárását illetőleg, amely legalább is egy esztendőre megfosztja Kisszántót az iskolától, mivel ott tantermet bérlet útján az egyház nem vehet, addig másfelől ez év június 30-ról felhívtam a kisszántói presbyteriumot, hogy a biharkeresztesi főszolgabírósnál tegyen meg minden lehető iskolája használatban tarthatása iránt és ha erre kilátása nem volna, gondoskodjék tanterem és tanítólakás bérletéről, hogy a bekövetkező súlyos intézkedés készületlenül ne találja. Itt megemlíteni tartozom, hogy a lelkésznek magánbeszélgetés során még rámutattam arra is, hogy ha a presbyterium tagjai saját egyéni felelősségük és biztosítékok mellett az építkezés költségét addig, míg a konventi segélykérvény eldől és a hiányzó összegre nézve a felettes hatóság a kölcsönt engedélyezni fogja: fölvenék, az építkezés megoldható lenne.

Nevezett egyház ez évi augusztus hó 1-ig a szóban forgó ügyben követett eljárásáról semmiféle jelentést, vagy előterjesztést nem intézett az esperesi hivatalhoz. Ekkor azonban egy vállalati szerződést juttatott el hozzám, amelyet igen természetesen, az egész ügy állását feltüntető határozatok hiányozván, azzal adtam vissza, hogy a fedezetre vonatkozó határozatok elbírálása nélkül a vállalati szerződés jóvá nem hagyható, egyébként is oly rövid már az idő az új tanévig, hogy az építkezést nem engedélyezhetném.

Mint a később becsatolt határozatokból világos lett, a kisszántói egyház már a szerződés bemutatásakor az építkezést folyamatba is tette és a még szükséges 6350 koronát rendkívüli adó vállalásával kívánja fedezni a 60-913. sz. presbyteriumhatározat szerint, melyhez az egyházközségi közgyűlés többsége nem

járult. Így tehát jelen közgyűlésünk feladata bölcs belátása szerint dönteni, úgy az építkezés, mint általában a kölcsön felvételére vonatkozó határozatok tárgyában, amelyet annál kevésbé befolyásolhat az egyházközs. közgyűlés legutóbbi nemleges állásfoglalása, mert már az 1912-ik év folyamán nemcsak a tőkesegély kamatait, hanem egyszersmint az ezen úton nem fedezett kölcsön felvételét is engedélyezte és vállalta annak rendkívüli adóval fedezését.

10., A 16 – 1913. sz. egyhm. végzésben foglalt rendelkezésre jelentem, hogy Siter és Pusztajlak kivételével a szükséges eljárás foganatosított. A fugyii egyház is tett jelentést, de mert ebből a presbyterium törvényszerűségét megállapítani nem tudom, habárismételten kértem meg a felvilágosítást, közgyűlésünk hozzájárulásával a helyszini vizsgálatot elengedhetetlennek találom. A nagyszántói presbyter választást pedig mivel a törvényben körülírt alakiséget nem tartották meg, az egyhm. ügyész ur meghallgatása után elnöktársammal egyetértőleg megsemmisítettük és az új választást elrendeltük.

11., Az iskolaügyekről közgyűlésünk részint az esperesi általános jelentés részint pedig a tanügyi bizottság előterjesztéseiből teljesebb képet nyerhetvén, e helyett a hegyközkovácsii egyházzal kell különösebben megemlékeznem. A hegyközkovácsii egyház ugyanis nemcsak saját felettes hatóságai, hanem a vármegyei közig. bizottság részéről is már évek óta folytonos figyelmeztetésnek van kitéve, hogy iskoláját fejlessze és az iskolaterem hiányait pótolja. Az egyház közismert szegénysége miatt a követelmények elől igyekezett kitérni, de mikor a helyzet súlyosabb nyomást gyakorolt rá, iskolájának államosítását mondta ki. A lelkész az egyház presbyteriumának és közgyűlésének határozatát közölvén velem, azonnal intézkedtem, hogy Nt. Lévai Mihály és dr. Szegedy Lajos tanácsbíró urak ott megjelenvén, tájékoztassák az egyházat, hogy amennyiben remény se lehet arra nézve, hogy az állam iskolákat átvegye és a továbbfejlesztést eszközölje, ez a kötelesség sokkal súlyosabb teherrel fog a községre nehezedni, tehát éppen a református hivekre, mintha

önmaguk hoznak minimálisabb áldozatot a tekintetben. Az egyház meg is értette a helyzetet és késznek nyilatkozott az iskolájának összegéből való fejlesztésére, sőt az egyházlátogatás alkalmából a legmesszebbmenő támogatást részemről is kilátásba helyeztem: az egyház azonban egy lépéssel se ment előre e nagyfontosságú ügyben, ugyanazért kötelességszerűleg hívom fel közgyűlésünk becses figyelmét, hogy erkölcsi tekintélyének súlyával odahatni kegyeskedjék, hogy a hegyközkovácsi ref. egyház vezetői és tagjai a közegyház egyetemét is érdeklő ügynek komolyan szolgálatába álljanak, meggondolván, hogy minden mulasztás e téren az egyházközséget nemcsak azzal sújtja, hogy tanügye színvonalon nem állhat, hanem ezenfelül még államsegélye is kockán forog.

Ugyancsak itt teszek említést arról is, hogy az igazgatói teendők ellátását, az örvéni egyház Kántor Péterre bízta, a bpüspökii egyház igazgatónak Szabó Lászlót választotta meg.

12., Az egyházak belhivatalnoki karában következő változások fordultak elő. A bihari lelkészi állást Tarnóczy Lajos ez évi augusztus 31-én elfoglalta. Tanítóink közül az egyhm. kötelékéből eltávoztak: Molnár Béla Váncsodról, Ferencz Albert Borsról, Kántor Péter Örvéndről, Biró Ilona Biharról, Szentpéteri Gábor Hkpályiból, az eként megüresedett állások részben betöltettek, részben pedig betöltés alatt vannak.

A püspöki hivatal 3468 – 913. sz. rendelkezésével Szentimrey Dániel s. lelkészi minőségben Hegyközüj-lakra kirendeltetett.

13., Nyilvántartás végett beterjesztem, hogy az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében a következő tanítókra nézve nyert ezideig megállapítást az osztályba sorozás és fizetés kiegészítő államsegély.

1. Bartha Elek furtai tanító fizetése kezdő javadalmazással 1200 koronában állapított meg, amelyből 1100 kor. államsegély.

2. Kolozs Károly ártándi tanító fizetése kezdő javadalmazással 1200 korona, amelyből 800 kor. államsegély.

3. Pércsi Lajos hkujlaki tanító a III-ik oszt. I. fokozatába soroztatott 1800 koronával, amelyből 925 kor. államsegély.

4. Petriné, Benedek Blanka hkujlaki tanítónő III-ik fiz. osztály 2-ik fokozatába helyeztetett 1600 koronával, melyből 1500 kor. államsegély.

5. Remeczky Sára örvéndi tanítónő fizetése kezdő javadalmazással 1200 koronában állapított meg, melyből 1100 kor. államsegély.

6. Nagy Szeréna bihari tanítónő fizetése kezdő javadalmazással 1200 kor., melyből 1100 kor. államsegély.

7. Boros Lajos nagyszántói tanító fizetése kezdő javadalmazással 1200 kor., melyből 900 kor. államsegély.

8. Medgyesi Gyula pelbárthidai tanító a III-ik fiz. osztály 2-ik fokozatába soroztatott 1600 koronával, melyből 1297 kor. államsegély.

9. Lehóczky Lajos siteri tanító a III-ik fiz. osztály 3-ik fokozatába soroztatott 1400 koronával, amelyből 1213 kor. államsegély.

10. Sándor Lajos p.-ujlaki tanító 1600 koronával a III-ik fiz. osztály 2-ik fokozatába soroztatott, melyből 1240 kor. államsegély.

11. Kincses Ilona váncsodi tanítónő fizetése kezdő javadalmazással 1200 koronában állapított meg, amelyből 724 kor. államsegély.

12. Nagy Blanka csökmői tanítónő kezdő javadalmazással 1200 kor. fizetést nyert, melyből 800 kor. államsegély.

13. Albisi Katalin bpüspökii tanítónő 2000 kor. fizetéssel II. fiz. osztály 3-ik fokozatába soroztatott, ebből 1296 kor. államsegély.

14. Albisi Erzsébet bpüspökii tanítónő 1600 koronával III-ik fiz. osztály 3-ik fokozatába soroztatott, államsegélye 896 kor.

15. Körmendi József pósalakai tanító fizetése kezdő

javadalmazással 1200 kor., melyből 838 kor. államsegély.

16. Cseplák Róza zsákai tanítónő fizetése kezdő javadalmazással 1200 kor., melyből 800 kor. államsegély.

17. Ferencz Albert eltávozott borsi tanító fizetése kezdő javadalmazással 1200 kor., melyből 704 kor. államsegély.

18. Képes Gizella bsztmártoni tanítónő fizetése kezdő javadalmazással 1200 kor., s ebből 1000 kor. államsegély.

19. Szántó Béla nyüvedi tanító 1600 kor. a III-ik fiz. osztály 2-ik fokozatába soroztatott, melyből 1216 kor. államsegély.

20. Kalas Sándor bsztjánosi tanító 1400 koronával a III-ik fiz. osztály 3-ik fokozatába soroztatott s ebből 934 kor. államsegély.

Arra tekintettel, hogy a felterjesztések határideje ez évi szeptember hó végéig tart, az érdekelt iskolaszéki elnök urak figyelme felhivandó, hogy ha még ezideig a szükséges eljárást nem indították meg, azt a legsürgősebben foganatosítsák, mivel mulasztás esetében az egyházaknak nagymérvű károsodása következik be.

21. A testvér szatmári egyházmegyét rövid időközben súlyos veszteség érte. Jóformán még le sem vetette nehéz gyászát, melyet boldog emlékű esperese Biki Károly elhunytá következtében viselt: már is újabb és megrázó csapás érte amiatt, hogy megválasztott esperese néh. nagytiszt. Kiss Bertalan keéri lelkész ez évi április hó 21-ik napján tragikus módon vált meg az élettől. A kiváló tehetségű férfit elhunytá nemcsak a szatmári egyházmegyére, hanem magyar ref. egyházunkra nézve is valódi veszteséget jelent és mikor kegyeletos emlékekkel gondolunk a közélet eme harcosára, nem tagadhatjuk meg, hogy őszinte részvétünket a szatmári egyhm. közönségének szokott módon tudomására ne juttassuk.

Jelentésemnek egész terjedelmében való tudomásul vételét s ott, ahol végérvényes intézkedések tétettek, azoknak jóváhagyását, s ott pedig, ahol az esperesi eljárás alapján további rendelkezések szüksége forog

fenn, ezekre vonatkozólag közgyűlésünknek bölcs határozatait kérve,

kiváló tiszteletem jelentésével vagyok a nagytiszt. és tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek

Nagyvárad, 1913. szept. 15.

alázatos szolgálja

Sulyok István,

esperes.

Az egyházmegye közgyűlése:

1., tudomásul veszi elnökség intézkedését, mely szerint az ártándi, fugyii, és bojti egyházközségeknek a szabályszerű feltételek mellett ideiglenes kölcsön felvételére; — a jákóhodosi egyházközségnek a Bartos Gábor alap kamatainak felhasználására, — a hegyközcsatári egyházközségnek lelkészlak építésére engedélyt adott;

2., Jóváhagyja az elnökségnek azt az intézkedését is, hogy a fugyivásárhelyi egyháznak megengedte az iskolai alap eredeti tőkén felül mutatkozó összegének építési célra felhasználását, azonban utasítja az egyház presbytériumát, hogy a felhasznált összegből átalakított épület haszonbéréből a bérlet ideje alatt évente száz koronát tegyen félre „Egyházfenntartási alap” címen; ez alapot külön gyűmölcsöztesse; erről minden évben külön számadást készítsen.

3., A hegyközpályii lelkészlak építése tárgyában ez alkalommal véglegesen nem határoz; hanem utasítja a presbyteriumot, hogy az esperesi leirat ellenére, engedelem nélkül fölépített lakást a magy. kir. államépítészeti hivatallal vizsgálta meg, s az építészeti hivatal véleményét az esperesi hivatalba terjessze be; továbbá számszerűleg mutassa ki, mennyibe került a lelkészlak építése s hogy miből fogja fedezni az építés költségeit?

4., Rosszalását fejezi ki, hogy a kiszántói egyház előljárói az iskolaépítés körül szabálytalanul jártak el, de a súlyos helyzetre tekintettel a kényszerszülte mulhatatlan szükséges építkezést jóváhagyja;

5., A siteri és pusztajlaki egyházakat a következmények terhe alatt utasítja, hogy az egyházmegye 16—1913. sz. határozatának november 1-ig eleget tegyenek, s eljárásukról az esperesi hivatalt haladéktalanul értesítsék;

6., Megbizzá az esperest, hogy a fugyii presbyterium törvényszerűségének megállapíthatása végett a helyszínére egy megbízottat küldjön ki s a vizsgálat eredményét a tavaszi egyházmegyei közgyűlésnek jelentse be;

7., A hegyközkovácsii egyház presbyteriumát fegyelmi eljárás terhe mellett utasítja, hogy második iskolája létesítésének előkészítéséhez haladéktalanul hozzáfogjon; még ez év folyamán kérje ki az iskola felállításához a vallás és közoktatásügyi m. kir. minister úr hozzájárulását, a képen biztosítsa az államsegélyt; a tervet, költségvetést, a költség fedezetére vonatkozó összes határozatokat a tavaszi közgyűlés elé jóváhagyás végett terjessze be; komolyan figyelmezteti a presbyteriumot, hogy amennyiben a presbyterium hanyagságából, lelkiismeretlen nemtörődömségéből kifolyólag az államsegélyt az egyház elveszti, a megvont államsegélyt a presbyterek a tulajdon vagyonukból lesznek kötelesek az egyház pénztárába megfizetni;

A lelkészt utasítja, hogy e határozat kézhezvételétől 8 nap alatt igazolja magát az esperesi hivatal előtt, miért nem hajtotta végre az iskola építésre vonatkozó egyházközségi és presbiteri határozatokat;

Az egyházmegye elnökségét megbizza, hogy e nagy fontosságú ügyben szükséges intézkedéseket saját hatáskörében tegye meg;

8., A belhivatalnoki karban történt változásokat tudomásul veszi;

9., Fájdalommal értesül a szatmári egyházmegyét Kiss Bertalan esperes tragikus elhunytával ért újabb nagy csapásról a testvér egyházmegyének részvétét tolmácsolja.

104. szám. A bihari egyház lemondás folytán megüresedett lelkészi állására 1913. évi június hó 8-án Tarnóczi Lajos pancsovai s. lelkészt választotta meg, ki állását augusztus 31-én el is foglalta.

Közgyűlésünk Tarnóczi Lajost bihari lelkészi állásában véglegesen megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat kötelezi, hogy a bekebelezési díjakat a közigazgatási pénztárba befizessék, amiről az érdekelteket jkönyvi kivonattal értesíti.

105. szám. A nagyváradai egyház presbyteriuma az ujonnan szervezett vallástanító-lelkészi állásra 1913. június hó 22-én egyhangu meghívással Kiss Károly nagyváradai s. lelkészt választotta meg.

Közgyűlésünk Kiss Károlyt vallástanító lelkészi állásában megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, a miről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti.

106. szám. A kismarjai egyház presbyteriuma az ujonnan szervezett I—II. oszt. fitanító állásra 1913. évi aug. hó 24-én Barta András okleveles tanítójelöltet választotta meg.

Közgyűlésünk örömmel értesül a kismarjai új iskola szervezéséről s az egyház idevonatkozó határozatait jóváhagyja. — Barta Andrást kismarjai tanítói állásában véglegesen megerősíti s úgy őt, mint a

választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére kötelezi s erről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti, egyben felhívja megválasztottat az eskü letételére.

107. szám. A váncsodi egyház presbitériuma I—II. oszt. vegyes iskolai tanító állására 1913. évi május hó 4-én Madarassy Jenő szamostatárfalvai okl. tanítót választotta meg.

Közgyűlésünk Madarassy Jenőt váncsodi tanítói állásában véglegesen megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat a szokásos változási díjaknak a közigazg. pénztárba való befizetésére kötelezi, miről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti, egyben felhívja megválasztottat az eskü letételére.

108. szám. A nyüvedi egyház presbitériuma a kügypusztai államsegélyes tanítói állásra 1913. évi május hó 25-én Szép Erzsébet okl. tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Szép Erzsébet kügypusztai tanítónőt állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, amiről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti, egyben felhívja megválasztottat az eskü letételére.

109. szám. A furtai egyház presbytériuma a nyugdíjazás folytán megüresedett orgonista kántortanítói állásra 1913. évi július hó 27-én Váczi Károly okl. tanítót választotta meg.

Közgyűlésünk Váczy Károly furtai kántor tanítót állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, amiről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonatban értesíti, egyben felhívja megválasztottat az eskü letételére.

110. szám. Tárgyaltatott az egyházmegyei missiói bizottság felterjesztése alapján az egyházkerületi közgyűlés 122—1913. és 125—1913. számú, a tatarosi missió ügyében kelt határozata.

Egyházmegyei közgyűlésünk a főtisztelű egyházkerületet ismételten felkéri arra nézve, hogy azt a több ízben felterjesztett, — s az érmelléki egyházmegye által sem kifogásolt indítványt, hogy a két egyházmegye közti határvonal a Berettyó folyó, mint természetes határvonal által akkép állapittassék meg, hogy a szalárdi szolgabirói járáshoz tartozó községek: Almásfegyvernek, Alsóhátfalu, Berettyócsokaj, Berettyófarmos, Borszeg, Cigányfalva, Csujafalva, Felsőtótfalu, Görbesd, Hagymádfalva, Kövesd, Kövesegyháza, Kővágnadánytelek, Szalárdalmás, Szatkó, Szóvárhegy a bihari egyházmegye területéhez számítandóknak mondassanak ki és így ez alapon Tataros is ide számítassék, — végeredményes határozattal állapítsa meg. — Annál is inkább kéri ezt az egyházmegye, mert a missió jövő fejlődésének útját csak ezzel tartja biztosítottak. — Ugyanis: a missióterület keleti pontján, melyen Tataros is fekszik, igen tekintélyes helyet foglal el Kövesegyháza, a hol jelentékeny számban találhatók ez idő szerint reformátusok. Ennélfogva bármikor szünnék is meg a tatarosi bányatep, Kövesegyháza (68 lélek) mindig erős központot képezhetne.

Egyházmegyénknak, — ha Alsó- és Felsőderna központtal az érmelléki egyházmegye területén missiói egyház alapítása csak Tataros bevonásával biztosítható, azon oknál fogva, mert a Magyar Aszfalt részvénytársaság a hozzájárulást csak abban az esetben tartja fenn, ha Tataros gondozása is ide vétetik, semmi kifogása

nincs. Lelki gondozás céljából a területi jog érvényben tartása mellett Tatarost azon feltétellel hajlandó átengedni, ha az érmelléki egyházmegye a Tatarosra vonatkozó lélekszám és tankötelesek adatait nyilvántartás végett a bihari egyház megyének minden esztendőben bemutatja.

Ami az egyházkerület 122—913. számú azon felhívását illeti, hogy a tervezett tatarosi körből itt maradó szórványokat az egyházmegye missiói körre szervezze, elsőrangú köteletségének fogja tekinteni, mihielyt a területi kérdés végérvényesen megállapittatik.

Addig is mig ez megtörténik, a jövőben úgy, mint a multban az egyházmegye a szórványokban lakók lelkigondozását a lehetőség határai között saját költségén végezteti. Intenzivebb eljárásra azonban csak abban az esetben vállalkozhat, ha a felettes egyházi hatóság anyagi támogatását már ezuttal biztosítja.

111. szám. Olvastatott az egyhm. missiói bizottságnak Doma Gyula pusztajlaki, Barcsa Mihály siteri lelkészeknek a Tataros központtal missiói egyházzá átszervezendő szórványok gondozásánál beterjesztett jelentéseire vonatkozó előterjesztése, mely szerint Doma Gyula március 24-én Tataroson isteni tiszteletet tartott, urvacsorát osztott, mely alkalommal 45-en éltek urvacsorával. Április 2-án Kövesegyházán és Tataroson vallásos oktatást végzett, imádkozásra s énekelni tanította a növendékeket; jelezvén egyszersmind, hogy a lelki gondozás költségeinek fedezésére Csörsz Antal a tatarosi egyháztagek részéről évi 100 kor.-t ajánlott fel. Barcsa Mihály siteri lelkész pedig Almásfegyverneken június 1-én urvacsorát osztott s konfirmálta azon 3 fiu és 4 leány növendéket, kik husvét óta hozzá bejártak, s általa konfirmációra előkészítettettek. Szeptember 7-én ismételve isteni tiszteletet tartott s urvacsorát osztott.

Egyházmegyei közgyűlésünk a jelentéseket tudomásul veszi, s jóváhagyja az

esperesnek azt az eljárását, hogy a szolgálatot teljesítő lelkészek napdíját és fuvar költségét a „Nagyótfalui alap” jövedelmének terhére utalványozta.

112. szám. Olvastatott az egyházmegyei missiói bizottságnak a révi és váradlesi missiói lelkészek 1913. évi II. évnegyedi missiói jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Az egyházmegyei közgyűlés a jelentéseket tudomásul veszi.

113. szám. Olvastatott az egyházmegyei missiói bizottság felterjesztése alapján Konrád Géza e. m. közig. pénztárnok jelentése, mely szerint a tatarosi és köves-egyházai állami iskolába járó ref. vallásu növendékek vallásoktatását teljesítő részére megállapított tiszteletdíj a pénztárba befizettetett, s a felsőótfalui alap pénztára javára elszámoltatott.

Egyházmegyei közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi.

114. szám. Olvastatott az egyházmegyei missiói bizottság felterjesztése alapján Konrád Géza váradlesi lelkész jelentése, mely szerint a 123—1913. sz. egyházker. végzésben a bihari egyházmegye részére kiutalt 31 kor. 86 fillér missiói segély terhére Sályiban vallásos oktatás céljaira helyiséget bérelt.

Az egyhm. közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

115. szám. A számvevőszék elnöke jelenti, hogy a tavaszi egyhm. közgyűlés óta mult évi zárszámadásaikat beküldött bihari és siteri egyházak számadásait, továbbá a fugyii magtári, valamint a nagykakucsi és bojti egyházak alapjairól vezetett számadásokat megvizsgálta rendben levőknek találta s ennél fogva jóváhagyásra ajánlja. Jelenti továbbá, hogy a siteri egyház számadásába a mult évi pénzmaradvány 88 fillérrel kevesebb összegben lett bevételezve és a beiratási díjak nem könyvtár beszerzésére fordítottak.

Egyházmegyénk közgyűlése a számvevőszék elnökének jelentése alapján a bihari és siteri egyházak 1912. évi zár-

számadásait, valamint a fugyii magtári, továbbá a nagykakucsi és bojti egyházi alapok számadásait jóváhagyja; utasítja azonban a siteri presbyteriumot, hogy a beiratási díjakat mulhatatlanul könyvtár beszerzésére fordítsa, utasítja továbbá a siteri egyház gondnokát, hogy a múlt évi pénzmaradványt a hiányzó 88 fillérrel pótolja s ezt a gondnoki naplóba bevételezze.

116. szám. A számvevőszék beterjeszti az új vagyoneleltárra vonatkozó jelentését.

Az egyhm. közgyűlése a beterjesztett vagyoneleltárakat, amennyiben több-kevesebb hiba csaknem mindegyikben fordul elő, a számvevőszéknek azzal adja vissza, hogy a hiányokat pótoltsa és ennek megtörténtével újból vizsgálja felül, az egyhm. elnökségét pedig felkéri és megbizsa, hogy a számvevőszék újabb jelentése szerint kifogástalannak talált leltárokat erősítse meg. Azoknak az egyházaknak vagyoneleltáráról pedig, melyek ezuttal megvizsgálhatók nem voltak, a legközelebbi közgyűlésre jelentést tegyen.

117. szám. A kismarjai egyház beterjeszti az ugyan szervezett IV-ik tanítói állásnak a presbyterium 27—913. sz. határozatával megállapított díjlevelét.

A beterjesztett díjlevelet az egyhm. közgyűlése jóváhagyja s végső fokon való megerősítés végett az egyházkerületre felterjeszti.

118. szám. A mezőtelegdi egyház beterjeszti 1913. évi augusztus hó 24-én tartott presbyteri gyűlés 2. számú és augusztus hó 31-én tartott egyházközségi közgyűlés 2. számú határozatát, mely szerint a lelkési díjlevélben kitüntetett buzajárandóságnak köblét 11 kor. és a tűzifának ölét 36 kor. új értékeléssel lelkész részére megváltja.

Az egyházmegye közgyűlése a mező-

telegdi egyháznak a lelkesi díjlevélben kitüntetett gabona és fajárandóságnak újra értékelésére vonatkozó határozatát 1913—1917. évekre jóváhagyja és végleges megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre terjeszti.

119. szám. Olvastatott a lelkész egyesületnek az egységes liturgiára vonatkozó javaslata.

Közgyűlésünk a javaslatot elfogadja s kimondja, hogy az egységes liturgia megalkotásánál nem tartja elegendőnek, hogy csak az istenitiszteleti cselekmények lényeges alkotó részei, a hely, idő, sorrend és keret állapíttassék meg, hanem szükségesnek tartja, hogy az egyes istenitiszteleti szertartásokat megnyitó előfohászok, a megáldások, valamint a keresztelési formula, a keresztszülékhez, a confirmáltakhoz, az áttérőkhöz intézett kérdések, az urvacsorai bűnvalló imádság, az urvacsorai kérdések kötött formában állapíttassanak meg, hangsúlyozza, hogy az idegenből átültetett imádságok és hitvallásunkat nem eléggé mélységgel kifejező kérdések helyett szivesebben látja a Révész-féle agenda imádságait és kérdéseit.

120. szám. Az egyházmegyei lelkészegyesület felterjesztésére

tisztelettel keresi meg közgyűlésünk az egyházkerületi közgyűlést, hogy hasson oda: miszerint az egyetemes konvent 93—1913. sz. sérelmes határozata hatályon kívül helyeztetvén, a korpótlékok után esedékes 2^o/_o fenntartási járulék az E. T. VII. t.-c. 26 §-ának 3. pontja értelmében az egyházközségekre vettessék ki.

121. szám. Az egyhm. lelkészegyesület felterjesztése kapcsán tisztelettel keresi meg közgyűlésünk az egyházker. közgyűlést, hogy hasson oda, miszerint a konvent 119—1913.

sz. határozatának 3-ik pontját hatályon kívül helyezve — az olyan lelkészek részére, akik valamely testi fogyatkozás következtében szószéki szolgálatra ugyan nem képesek, de egyéb lelkészi szolgálatokat szószéken kívül végezhetnek és az egyházközség kormányzására is alkalmasak: a káplántartási díj és kápláni fizetés kiegészítés minden megszorítás nélkül folyósíttassék.

122. szám. Az egyhm. lelkészegyesület felterjesztése kapcsán tisztelettel keresi meg közgyűlésünk az egyházker. közgyűlést az iránt, hogy a 40—1913. sz. határozatát hatályon kívül helyezze, a „Népiskolai Szervezet“ 115. §-át aképen módosítsa, hogy a tanítói állásokra kiírandó pályázatok az egyházkerület egyházi lapjában „a Debreceni Protestáns lap“ban és a „Néptanítók lap“-jában tétessék közzé. A „Tanítók lapja“-t azért nem tartja közgyűlésünk a hirdetésre alkalmasnak, mert ez egyfelől nagyon is szűk területre szorítkozik, másfelől, mert magatartása miatt — hiszen nem egyszer kisebbitette az egyházi tisztviselők jó hírnevét is — nem érdemli meg egyházainktól a támogatást. A „Néptanítók lapja“ már csak azért is alkalmasabb, mert ez nem egy kicsiny érdekkör lapja hanem széles ez országban minden tanító előtt ismert tanügyi lap.

123. szám. A lelkészegyesület felterjesztésére tisztelettel keresi meg közgyűlésünk az egyházmegyei közgyűlést, hogy az egyetemes konvent útján hasson oda, miszerint a segédtanítók alkalmazásánál az állampénztár ne csak 800, de évi 1000 korona díjjal járuljon a segédtanító fizetéséhez.

124. szám. A tanügyi bizottság megkeresésére
1., utasítja közgyűlésünk, a hegyköz-

ujlaki és pósalakai presbyteriumokat, hogy a Népiskolai Szervezet 16. §-a értelmében az iskoláik tisztogatását iskolaszolgáik által végeztessék; Pósalakának pedig megtiltja, hogy a tüzelő anyag továbbra is az iskolás gyermekek által szolgáltassék ki.

2., Utasítja a toldi és hegyközkovácsi presbyteriumokat, hogy iskoláikban ivóvíz számára zárt, csapos, cinezett edényt szerezzenek be.

3., Utasítja az örvéendi presbyteriumot, hogy nagy vegyes iskolájának tisztántartására nagyobb gondot fordítson.

4., Felhívja közgyűlésünk az ártándi presbyteriumot, hogy leányiskolájánál gondoskodják arról, hogy az árnyékszékben annyi ülőhely legyen, amennyit a „Népiskolai Szervezet 17. §-a előír.

5., A csökmői egyháztanácsot oda utasítja, hogy III. vegyes iskolájánál a fiuk és leányok ürszékét nemek szerint különítse el.

6., A kismarjai vegyes, örvéendi nagy vegyes, a siteri fiu, a zsákai leány, a bihari nagy fiu, a biharpüspökii nagy fiu. a kismarjai kis fiu és váncsodi leányiskolákban a tanszerek vagy hiányosak, vagy használhatatlanok: miért is ezen egyházak presbyteriumai a hiányok gyors pótlására utasíttatnak; a kismarjai presbyterium pedig felhivatik, hogy leányiskolájából a hatóságilag kitiltott földgömböt távolítsa el s újat szerezzen be.

7., Felhivatnak a hegyközpályii, toldi és pósalakai lelkészek, illetve iskolaszéki elnökök, hogy a nagyfoku iskolai mulasztások megszüntetése végett mindent tegyenek meg.

8., Utasítja közgyűlésünk a hegyközkovácsi és paptamásii presbyteriumukat, hogy az iskolai mulasztások után behaj-

tott és az egyház pénztárába befolyt birságpénzeket az iskolai árva és segélypénztárba utalják át és ott számolják el.

9., Felhivja közgyűlésünk a paptamásii presbyteriumot, hogy Kálmán Etelka ott-tani tanítónő által fizetendő orsz. tanítói nyugdíjjárulék évenkénti levonását figyelemmel kísérje, mert a szavatosság a hiányokért az egyházat, mint iskolafenntartót terheli.

10., Utasítatnak a hegyközcsatári és hegyközujlaki presbiteriumok, hogy a közvizsgálatokat iskoláikban a Népisk. Szervezet 68. §-ának megfelelően június hó 15-ike után tartsák meg.

11., Utasítatnak az igazgató tanítók és tanítók, hogy a hol eddig még nincs, — házirendet készítsenek s azt az esperesi hivatal által erősíttessék meg.

125. szám. A tanügyi bizottság megkeresésére közgyűlésünk felhivja az iskolaszéki elnököket, hogy ott, a hol igazgató-tanító nincs, a Népisk. Szerv. 72. §-ának megfelelően az iskolák beléletére vonatkozó fontosabb mozzanatokról a tanügyi bizottság elnökének tegyenek jelentést.

126. szám. A tanügyi bizottság felterjesztése alapján közgyűlésünk kimondja, hogy azokban az iskolákban, a hol a növendékek száma 80-nál több, míg újabb iskola nem szerveztetik, nehogy több gyermek iskolázatlanul maradjon: kötelesek a tanítók a maximális számon felül jelentkező tanulókat is felvenni iskoláikba.

127. szám. A tanügyi bizottság az 58—1913. sz. egyházmegyei végzésnek megfelelően beterjeszti a Népisk. szervezet alapján készült jelentő-iv tervezetet.

Közgyűlésünk a jelentő-iv mintát elfogadja s egyben megbizza az elnöséget, hogy azon az esetleges javításokat eszkö-

zölje, s annak megfelelő példányban való nyomtatásáról a közig. pénztár terhére gondoskodjék.

128. szám. A tanügyi bizottság az 56 – 1913. sz. egyházmegyei végzésnek megfelelően beterjeszti a népiskolai felügyelői állás szervezésére vonatkozó véleményes javaslatát, mely szerint a népisk. felügyelő fizetése nem lehet kevesebb, mint az állami tisztviselőket megillető IX. fizetési osztálynak megfelelő alapfizetés, lakáspénz, korpótlék és 500 kor. utiátalány.

Minthogy a népiskolai felügyelői állás szervezése, illetve fenntartása a közpénztárra elviselhetetlen terhet róvna: közgyűlésünk e tisztség jogainak és kötelességeinek gyakorlásával, illetve teljesítésével évi 200 kor. tiszteletdíj élvezése mellett a tanügyi bizottság elnökét bizza meg.

129. szám. A tanügyi bizottság megkeresésére

közgyűlésünk kimondja, hogy az egyházmegye területén levő községi és állami iskoláknál alkalmazott vallás és énektanítók is készítsenek havi beosztásu tanmenetet és haladási naplót vezessenek: s ha a vallástanító lelkész, úgy azt a tanügyi bizottság elnökének, ha pedig tanító a lelkésznek jóváhagyás végett mutassa be.

130. szám. A tanügyi bizottság pártolólág terjeszti fel a berettyószentmártoni egyháztanács abbéli kérelmét, hogy iskoláit az 1913–14. isk. évre nem nemek, hanem osztály szerint oszthassa meg.

Közgyűlésünk fontos neveléstani okok figyelembevételével a berettyószentmártoni egyháztanács kérelmének helyt ad, illetve megengedi, hogy nevezett egyház iskoláit az 1913–14. isk. évre osztályok szerint oszthassa meg.

131. szám. Tárgyaltatott az egyházmegye közig. pénztárának 1914. évi költségvetése, mely szerint a szükséglet 7020 kor. 18 fillér, a fedezet 7020 kor. 18 fillér, maradvány nem mutatkozik.

Az egyházmegye közgyűlése a bemutatott költség előirányzatot jóváhagyja.

132. szám. Tárgyaltatott az egyhm. tanító gyámpénztár 1914. évi költségelőirányzata, mely szerint szükséglet 1921 kor. 60 fill. fedezet 1921 kor. 60 fillér; maradvány nem mutatkozik.

Az egyházmegye közgyűlése a bemutatott költségelőirányzatot jóváhagyja.

133. szám. Az egyhm. lelkeszi nyugdíjintézeti bizottság a konventi elnökség 3959—913. sz. leiratának 1913. évi augusztus hó 20-án eleget tévén, kéri a fölmerült 47 kor. 20 fillér költség kiutalását.

Közgyűlésünk a 47 kor. 20 fillért a közig. pénztárból utalványozza.

134. szám. A csökmői ref. lelkeszi hivatal beterjeszti a „Csökmői Református Leányegyesület“ alapszabályait, mellékelvén az alakulásról felvett jegyzőkönyvet.

A bemutatott alapszabályokat közgyűlésünk tudomásul veszi s az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

135. szám. A hegyközcsatári egyház az egyházfenntartási közös alap, az orgona és építkezési alap, a Szücs László-féle egyházfenntartási alapítvány és Marjai Lajos-féle iskolai alapítvány alapító leveleit jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyhm. közgyűlése az egyházfenntartási közös alap, az árva és szegény alap és a Szücs László-féle egyház fenntartási alapítvány alapító leveleit jóváhagyja s záradékkal ellátva egy-egy példányban az egyházkerület és egyházmegye levéltárában elhelyezni rendeli.

Ellenben az orgona és építkezési alap, valamint a Marjai Lajos alapítványának alapító leveleit pótlás végett visszaadja, mert az előbbiben nincs meghatározva, hogy az alapítvány vagyona jelenleg búzából avagy készpénzből áll-e, s ha készpénzből áll, mennyit tesz ki ennek ösz-

szege, az utóbbit pedig azért, mert az alapítvány története az alapító levélben előadva nincs.

136. szám. A kismarjai egyház a Szegényalap és Egyházi adóalap alapító leveleit jóváhagyás végett beterjeszti.

Miután mindkét alapító levélből hiányzik az alapítványok története, továbbá az, hogy az alapítványokat peres és perenkívüli ügyekben ki képviseli, miután továbbá az alapítványok vagyonáért a felelősséget nem a presbytériumnak, hanem az egyháznak kell vállalnia, miután továbbá hiányzik az alapító levelekből az is, hogy a vagyon gyümölcsöztetése miként fog történni, a Szegényalap alapító levele pedig azt sem tartalmazza, hogy a felhasználható kamatok felett ki rendelkezik s végül. miután a szegényalap alapító levele szerint az egyházközség saját pénztárából évenként 50 koronával járul az alapítványhoz, az azonban igazolva nincs, hogy az egyház ezen visszatérő kötelezettségét szabályszerűen elhatározta volna s alapító levél sem világos abban a tekintetben, hogy ezen 50 kor. hozzájárulást az egyházközség meddig tartozik szolgáltatni, mindezen hiányok pótlása végett az egyházmegye közgyűlése az alapító leveleket az egyháznak visszaadni rendeli.

137. szám. A nagykerékii egyház a Lévay Mihály-féle ösztöndíj alapítvány alapító levelét jóváhagyás végett beterjeszti.

Miután az alapítólevél nem tartalmazza azt, hogy a ielzett célra csak a kamatok fordíthatók s a tőke épségben tartandó s nincs kijelentve az sem, hogy a jutalom avagy ösztöndíj adományozása ki által történik s végül, mert határozottan megkülönböztető az, hogy jutalomról avagy

Szeg
gyás

Belh
az E
gyás

alap
hagy

ösztöndijről van-e szó, mert az ösztöndij egy tanulónak tanulmányai elvégzéséig, a jutalom pedig egy évre adható s ösztöndij esetében azt is körül kell írni, hogy mikor veszti el ösztöndijas az adományozott ösztöndiját, mert végül azt sem tartalmazza az alapító levél, hogy jutalomban avagy ösztöndijban évenként hány tanuló részesítendő s több igénylő közül, kit illet meg az elsőbbség, ennél fogva ezen kérdések tisztázása és a szükséges pótlások megejtése céljából az egyházmegye az alapító levelet az egyháznak visszaadni rendeli.

138. szám. A nyüvedi egyház az egyházfenntartási Szegény-árva és Harang-alap alapító leveleit jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyházmegye közgyűlése a beterjesztett alapító leveleket jóváhagyja s záradékolás után egy-egy példányban az egyházkerületi és egyházmegyei levéltárban elhelyezni rendeli.

139. szám. A paptamásii egyház a Szegényalap, a Belhivatalnokok adója fedezésére szolgáló alapítvány és az Egyházfenntartási alapítvány alapító leveleit jóváhagyás végett bemutatja.

Miután az alapító levelek egyike sem tartalmazza, hogy az alapítványi vagyon épségben tartásáért az egyház a felelősséget elvállalja és hogy az alapítványi vagyon gyümölcsöztetése és kezelése miként történik, miután továbbá az Egyházfenntartási alapítványnál nincs kimondva, hogy rendes körülmények között csak a kamatjövedelem használható fel, az egyházmegye közgyűlése ezen hiányok pótlása végett az alapító leveleket az egyháznak visszaadja.

140. szám. A pelbárthidai egyház a Szegény-árva alap és a Radnóthy-féle alapítvány alapító leveleit jóváhagyás végett beterjeszti.

Miután a Szegény-árva alapnál az alapító levél nem tartalmazza, hogy a segély adományozása ki által történik, a Radnóthy-féle alapnál pedig elfogadhatatlan az a rendelkezés, hogy az egyházm. kezelésében levő alapítvány képviselői az egyház gondnoka és lelkésze legyenek, az egyhm. közgyűlés ezen hiányok pótlása, illetve módosítás céljából az alapító leveleket az egyháznak visszaadja.

141. szám. A toldi egyház az egyház kezelésében levő alapok és alapítványok alapító leveleit jóváhagyás végett bemutatja.

Miután az alapító levelek mindegyikéből hiányzik az alapítvány történetének leírása, továbbá az a kijelentés, hogy az egyház az alapítványért a vagyoni felelősséget elvállalja és annak meghatározása, hogy peres és perenkivüli ügyekben az alapítványt ki képviseli, miután továbbá ott ahol az alapítvány jövedelmét adományozni kell, nincs körülírva, hogy ki lesz az adományozásra jogosítva, ennél fogva az alapító levelek e hiányok pótlása végett az egyháznak visszaadatnak.

142. szám. A váradlesi egyház a Pálinkás-féle alapítvány alapító levelét jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyhm. közgyűlése az alapítólevelet jóváhagyja s azzal a kijelentéssel, hogy az alapítványi vagyon épségben tartásáért az egyhm. a vagyoni felelősséget elvállalja és hogy az alapítványt peres és perenkivüli ügyekben az esperes és egyhm. gondnok fogják képviselni, záradékolni s egy-egy példányban az egyházkerület és egyházmegye levéltárában elhelyezni rendeli.

143. szám. A borsi egyház az ezen évben költségvetésileg nem fedezett szükségletre 2486 kor. 93 fillér rendkívüli adónak osztályba sorozás után leendő ki-

vetését egyháztanácsilag és közgyűlésileg elhatározván, ehhez az egyházmegye jóváhagyását kéri.

Az egyházmegye a rendkívüli adó kivetéséhez engedélyt ad. — Miután azonban a jelenlegi adókulcs mellett az egyház háztartása rendben nem tartható, felhívja az egyházat, hogy a jelenlegi tartóhatatlan helyzetet akár normál, akár új adókulcs elhatározásával mielőbb szüntesse meg.

144. szám. A hegyközcsatári egyház az iskolai udvaron építendő kút költségeinek fedezésére 350 kor. rendkívüli adónak ez évre leendő kivetését egyháztanácsi és közgyűlési ülésében elhatározván, az adó kivetéséhez az egyházmegye engedélyét kéri.

Az egyházmegye a rendkívüli adó kivetéséhez az engedélyt megadja ugyan, de utasítja az egyházat, hogy az esperesnél haladék nélkül mutassa be, mily adóösszegeket vett ki az egyes osztályokban.

145. szám. A hegyközkovácsi egyház az egyházmegye jóváhagyását kéri azon egyháztanácsi és közgyűlési határozataihoz, mely szerint az egyház függő adósságainak fedezésére 1914. évi január hó 1-től 1919. évi június 1-ig terjedő 5 éven át 25% pótagó kivetését határozta el.

Miután egyházi törvényeink pótagót nem ismernek s az adósságok fedezése csak osztályba sorozás mellett és a törvény előírása szerint kivetendő rendkívüli adó elhatározásával történhetik meg, az egyh. közgyűlése e határozatok jóváhagyását megtagadja s az egyházat a törvényszerű eljárásra utasítja.

Miután továbbá az egyház előterjesztésében az foglaltatik, hogy a felsőbb hatóságilag engedélyezett 400 kor. s az esperesi engedély mellett felvett 400 kor. mellett minden felsőbb hatósági engedély és ehhez intézendő bejelentés nélkül az egyház közszükségleti alapjából még 500

koronát vett fel, az egyhm. közgyűlése ezen teljesen törvénytelen eljárással szemben, komoly rosszalását fejezi ki, kötelezi az egyházat, hogy az engedély nélkül elköltött összeg visszatérítéséről a tervbe vett rendkívüli adók keretében feltétlenül gondoskodják s szigorúan figyelmezteti az egyházat, hogy hasonló eljárástól a törvényes következmények terhe alatt a jövőben feltétlenül óvakodják.

146. szám. Az ártándi egyház a megrongált templomfedélnek és csatornáknak körülbelül 2350 kor. költséggel való kijavítását presbyteriumában és közgyűlésében elhatározván, addig is, míg e teher fedezése rendkívüli adókivetésével megtörténhetik, eszerestől a munka sürgős keresztülviteléhez és 2400 kor. ideiglenes kölcsönnek a polgári községtől való felvételéhez 1913. évi december 31-ig leendő visszafizetés mellett engedélyt nyert. Az egyház időközben az egyháztanácsai és közgyűlési határozattal a szükséges kölcsön felvételét és 2734 kor. 30 fill. rendkívüli adónak 3 éven át osztályba sorozás melletti kivetését kimondván, a kölcsön felvételének és a rendkívüli adó kivetésének engedélyezését kéri.

Az egyhm. közgyűlés az ártándi presbyteriumnak 24—913. sz., továbbá az egyházközs. közgyűlésnek 2—913. sz. névszerinti szavazással meghozott határozatai alapján a 2400 koronának Ártánd községtől 6 százalékos kamat mellett leendő föl vételét engedélyezi, valamint hozzájárul ahhoz is, hogy ennek fedezetéül az 1913—1915 években a bemutatott osztályba sorozási tervezet szerint rendkívüli adó vetessék ki. E határozat a kölcsönre vonatkozó részében feltétlenül, felebbezés esetében pedig a rendkívüli adózást illetőleg is az egyhker. közgyűléshez felterjesztendő.

147. szám. A hegyközcsetári egyház kisutcai beltelkének eladásához az egyhker. nem járult hozzá, mi-

utá
me
biz
szí
me

és
50
az
lel
tel
dő
fiz
sé

55
ni
kö
gy

után az eladás közérdekű volta kimutatva nem lett s mert a szerződése vételárhátralék bekebelezését nem biztosította. Az egyháztanács és közgyűlés az eladás szükségességét kimutatva, ismételten kéri az egyházmegye és egyházkerület jóváhagyását.

Miután az ingatlan eladt a lő indokkal támogatva van s miután a vételhátralék bekebelezése a kötelezvények alapján is történhetik, az egyhm. az ingatlan eladását ismét jóváhagyja azzal, hogy a vételárhátralék az ingatlan átírása alkalmával szintén bekebelezendő lesz, minek elmulasztása esetében az egyháztanács teljes vagyoni felelősséggel fog tartozni.

Eme határozat végleges jóváhagyás céljából az egyházkerülethez felterjesztetik.

148. szám. A hegyközsatári egyház presbytériuma és közgyűlése elhatározta, hogy a lelkész által 650 kor. 50 fill. költséggel épített lelkészi irodát 400 koronáért az egyház részére átveszi s amennyiben a 400 kor. a lelkészlak építésére rendelkezésre álló összegből ki nem telnék, a hiányzó összeget 1914. évi január 1-től kezdődő 6 éven át fogja lelkésznek kamatmentesen megfizetni úgy, hogy a szükséges évi összeget rendes költségvetésébe illeszti be.

Az egyhm a hozott határozatokat tudomásul veszi és jóváhagyja azon kikötéssel azonban, hogy ha a szükséges összeg a rendes költségvetésben fedezetet nem nyerhetne, úgy ennek erejéig az egyház rendkívüli adót lesz köteles kivetni.

149. szám A kisszántói egyház presbyteriuma 55—913. sz. határozatához, melylyel az iskola és tanítói lak felépítését és a presbyterek felelőssége mellett kölcsön felvételét kimondotta, az egyházmegye jóváhagyását kéri.

Tekintettel a kényszerítő körülményekre, az egyhm. a presbyterium intézkedését tudomásul veszi, az építkezés elhatározását és vállalatba adását jóváhagyja

s a 6350 kor. függő kölcsön felvételét oly értelemben, hogy ha ez a nyerendő segélyből visszafizethető nem lenne, az egyház rendkívüli adó kivetésével lesz köteles fedezni, engedélyét megadja. Felhívja ennél fogva az egyházat, hogy a rendkívüli adó kivetési munkálatait készítse elő, s a legközelebbi egyhm. közgyűlésre terjessze be, hogy e kérdésben az egyhm. kellő időben dönthessen. Hivatalból megállapítja végül az egyhm., hogy az egyházközségi közgyűlés VI—913. sz. határozata nemcsak az egyház érdekeivel ellentétes, de jogilag sem állhat meg, mert a közgyűlés ugyanezen munkálatokat 22516 kor. 28 fill. költséggel már 1912-ben elhatározván, a kisebb építkezés elhatározásához való hozzájárulását többé meg nem tagadhatta. Az egyhm. ennél fogva a hivatolt közgyűlési határozatot megsemmisíti s az egyháztanács intézkedéseit a fentiek szerint megerősíti.

Jelen határozat további jóváhagyás céljából az egyházkerületre felterjesztetik.

150. szám. A bojti egyház a Takarékmagtár jóvedelméből Egyházi kölcsönpénztár létesítését határozta el, kérvén az erre vonatkozó alapszabályok jóváhagyását.

Miután a takarékmagtár ugyanazon célt szolgálja, mint a kölcsönpénztár s az alapszabályok némi módosításával a takarékmagtár kezelésében is lehet készpénz készletet létesíteni s ily módon kamatoztatni, az egyházmegye két külön alap létesítését szükségesnek és célszerűnek nem tartván, az új alap létesítéséhez engedélyt nem ad, s ennél fogva az alapszabály jóváhagyását is megtagadja.

151. szám. A nyüvedi egyház kéri, hogy a kügypuszta választassék el a nyüvedi egyháztól, mely a kügyi iskola fenntartására képtelen s kügypuszta, mint

leány egyház szoríttassék az iskola önálló fenntartására.

Az egyhm. közgyűlése a kérelmet elutasítja, a nyüvedi egyházat az iskolafenntartói kötelezettségek pontos teljesítésére felhívja, — mert a felvetett kérdésben az egyhm. csakis akkor határozhatna, ha a kérelem elsősorban a kügypusztai érdekeltek részéről terjesztetnék elő és ha a szétválás mindkét fél akaratából lefolytatott tárgyalások után előkészítve lenne.

152. szám. A paptamásii egyház betérjeszti az egyháztanács 69—913, 90—913 s az egyházközségi közgyűlés 6—1913. és 8—913. sz. névszerinti szavazással egyhangulag hozott határozatait, melyek szerint 9772 korona 70 fill. költséggel a bemutatott terv és költségvetés szerint leány tanítói lakást épített, templomát és tornyát kijavíttatja. Fedezetül 1914. évre kivetendő 10 százalékos rendkívüli adóból 1500 koronát és az egyetemes konventtől kért 8000 kor. tőkesegélyt mutatott ki. — Az építéshez és a rendkívüli adó kivetéséhez az egyházmegye engedélyét kéri.

Az egyhm. közgyűlése arra tekintettel, hogy a paptamásii egyházközség leánytanítói lakása tarthatatlan és annak felépítésére az egyház presbyteriumát már több ízben figyelmeztette is, az építkezéshez hozzájárul. De mivel a terv és költségvetés műszakilag felülvizsgálva nem lett, annak eszközlésére a presbyteriumot utasítja, az elnökséget pedig felkéri, hogy ennek megtörténte után a mennyiben ez ellen műszaki szempontból kifogás nem emeltetnék és az egyház az építkezési költségnek rendelkezésre állását elfogadhatólag igazolta, az építésre az engedélyt adja meg.

Utasítja az egyházmegye a presbyteriumot, hogy az 1500 kor. rendkívüli adót a III. t.-c. 16. §-ában előirt osztályba sorozással biztosítsa, az adókulcsot állapítsa meg, tárgyalassa s jóváhagyás céljából

terjessze fel. Mutassa ki, hogy a még hiányzó 272 kor. 70 fill. s a 8000 kor. tőke után 32 éven át fizetendő évi 1 százalék törlesztést, 80 koronát miből fedezi. A tőkesegély biztosítása után vállalkozóval kössön szerződést és azt jóváhagyás céljából terjessze fel.

153. szám. A pelbárthidai egyház a közig. pénztárban kezelt Radnóthy-alapítvány tőkéjének refundálását és egyházközségi kezelésbe való átvehetését kéri.

Az egyhm. közgyűlése a kérvényt azal a megbízatással adja ki a közigazgatási pénztárnoknak, hogy az alapítvány egyhm. kezelésének történetét feltárva, véleményes javaslatát a tavaszi egyhm. közgyűléshez terjessze be.

154. szám. A szalárdi egyházközség presbytériuma 25—1913. sz. határozatával kimondotta, hogy az egyházi alapítványok tőkéit felerészben a szalárdi hitelszövetkezetnél helyezi el.

Az egyhm. közgyűlése miután az egyházközségek gyümölcsöző tőkéik elhelyezése körül automatikus hatáskörben vagyoni felelősség mellett járnak el, — a szalárdi presbyterium határozatának nem bocsátkozik ugyan érdemi elbirálásába, de kötelességszerűen figyelmezteti, hogy a tőkepenzek elhelyezésénél a legnagyobb körültekintéssel és óvatossággal járjon el.

155. szám. Konrád Géza számvevő jelenti, hogy a 123—912. sz. egyhm. határozat rendelkezése szerint 1912. október hó 28. és 29. napjain megjelent Hegyközüjlakon. A presbytériummal az elévült és bevehetetlen adóhátralékokat leíratta. A presbyteriumot a bevehető követelések biztosítására utasította. Költsége 19 kor. 50 fillér.

Az egyhm. közgyűlése Konrád Géza jelentését helybenhagyólag tudomásul veszi s kiküldésével fölmerült 19 kor. 50 fillért az egyházmegye közig. pénztárából utal-

ványozza, de kötelezi a hegyközujlaki egyházközséget, hogy ez összeget nevezett pénztárba 30 nap alatt beszolgáltassa;

utasítja továbbá a hegyközujlaki egyház presbyteriumát, hogy a behajthatóknak talált egyházi adó követeléseket biztosítandó, a dologi végrehajtást anyagi felelőssége tudatában haladéktalanul kérje meg, s eljárásáról az esperesi hivatalt november 15-ig értesitse.

156. szám. A váncsodi egyházközség presbyteriumának 56—1912. sz. határozatát, mely szerint Debreczen sz. kir. város muzeumának megőrzés végett átadott egy aranyozott ezüst kelyhet, egy fedeles ón kannát, két darab régi terítőt és egy selyem kendőt, az iratokkal együtt közgyűlésünk

véleményezés végett az egyházmegye ügyészenek kiadja; addig is míg ez ügyben véghatározatát meghozná, utasítja a váncsodi egyház presbyteriumát, hogy a muzeumtói az átvételről szabatos elismervényt szerezzen be.

157. szám. A csatári egyház felterjeszti az egyháztanács 71—1913. az egyházközségi közgyűlés 8—1913. sz. névszerinti szavazással egyhangulag hozott határozatait, melyek szerint a bemutatott, s műszakilag felülvizsgált s kivihetőnek talált terv és költségvetés szerint fi és leánytanítói lakását kijavíttatja, új tantermet építtet. Fedezetül kimutatja az egyházközségi tagok által kiszolgáltatandó 1000 kor értékű közmunkát; 10 év alatt rendkívüli egyházi adóból visszafizetendő 3749 kor 31 fillér kölcsönt. A hiányzó 8000 koronát, mint építkezési tőkesegélyt kéri. Az építkezéshez, a kölcsönhöz a rendkívüli adó kivetéséhez az egyhm. engedélyét kéri.

Az egyhm. közgyűlése a tervbe vet építkezésre az engedélyt megadja, de az építkezéshez csak abban az esetben kezdhet hozzá az egyház, ha a kért 8000 kor. tőkesegély folyosíttatott. — Utasítja a presbyteriumot, hogy az építkezéshez szük-

séges fedezet biztosítása után tartson árlejtést, annak eredményét a presbyteriumban tárgyalassa, vállalkozóval kössön szerződést s azt jóváhagyás céljából mutassa be. A 3749 kor. 32 fill. kölcsön felvételét s az ennek tőke és kamattörlesztésért szükséges rendkívüli adót 10 évre engedélyezi az egyhm., de utasítja a presbyteriumot, hogy a rendkívüli adót a III. t.-c. 16. §-ában előirt osztályba sorozással megállapítandó adókulcs alapján vesse ki, tárgyalassa s megerősítés céljából terjessze fel. Végül utasítja a presbyteriumot, hogy a 32 éven át fizetendő 1 százalékos évi 80 kor. törlesztés biztosítását illetőleg hozzon határozatot s terjessze fel.

Jelen határozat a kölcsön engedélyezését illetőleg az egyházkerületre felterjesztetik.

158. szám. A paptamásii egyház új építkezés költségeinek részbeni fedezésére 8000. kor. tőkének megfelelő 400 kor. tőkekamat segélyt kér.

Mivel a paptamásii egyház a közelmúltban nagy költséggel lelkészlakást építtetett, s a már kivetett valamint a most tervbe vett építkezéshez kivetendő rendkívüli adó az egyháztagok teljesítő képességét teljesen kimeríti, az építkezés pedig halaszthatatlan, mert a tanítónő lakását évek hosszú sora óta már nem használhatja, egyhm. közgyűlésünk 8000 kor. tőkének megfelelő 400 kor. tőkekamat segélylyel elsősorban való segélyezésre ajánlja a paptamásii egyházat.

159. szám. A hegyközcsatári egyház tanítói lakás és iskola építés költségeinek részbeni fedezésére 8000 kor. tőkének megfelelő 400 kor. tőkekamat segélyt kér.

Mert a hegyközcsatári egyház az utóbbi években leányiskola építés, a templom teljes renoválása, lelkészlak építés alkalmából, részint közmunkában, részint

rendkívüli adóban az egyháztagek szolgáltatási képességét teljesen kimerítő anyagi áldozatot hozott, egyhm. közgyűlésünk arra tekintettel, hogy a közíg. hatóság többszöri súlyos kifogásai miatt folyamodó egyház tanítói lakásának és tantermének bezárása veszélye előtt áll, a 8000 kor. tőkének megfelelő 400 kor. tőkekamattal segélylyel elsősorban leendő segélyezésre ajánlja a hegyközcsatári egyházat.

160. szám. A kisszántói egyház iskola és tanítói lakás építése költségeinek fedezésére 1700 kor. tőkének megfelelő 850 kor. tőkekamattal segélyt iránt kérvényez.

Mert a kisszántói egyház iskolája s tanító lakása oly tarthatatlan állapotban van, hogy azoknak mint közegészség és közbiztonság szempontjából veszélyeseknek bezárását a közigazgatási hatóság kimondotta, s e nagy összegbe kerülő építkezést a csekély népességű egyház önerején teljesíteni nem képes, az egyhm. közgyűlés 17000 kor. tőkének megfelelő 850 kor. tőkekamattal segélylyel elsősorban leendő segélyezésre ajánlja a kisszántói egyházat.

161. szám. A nagykakucsi egyház lelkész lakás építés költségeinek részbeni fedezésére 8431 kor. tőkének megfelelő 421 kor. tőkekamattal segélyt iránt kérvényez.

Mivel a nagykakucsi lelkész lakás teljesen tarthatatlan állapottban van, s a 240 lelket számláló szegénysorsú lakosokból álló s építkezésből származott adósággal küzdő egyház a halaszthatatlan építkezést önerején teljesíteni képtelen, egyhm. közgyűlésünk 8431 kor. tőkének megfelelő 421 kor. tőkekamattal segélylyel elsősorban leendő segélyezésre ajánlja a nagykakucsi egyházat.

162. szám. A nagyszántói egyház lelkész lakás építési költségeinek részbeni fedezésére 12000 korona tőkének megfelelő 600 kor. tőkekamattal segélyt kér.

Mert a lelkészlak telkének megszerzésére felvett kölcsönnel már is megvannak terhelve az egyháztagek, s a csekély népességű egyház önerején a lelkészlakást felépíteni kénytelen, a jelenlegi 2 kis szobában pedig egy lelkészcsalád el nem helyezhető, egyhm. közgyűlésünk 12000 kor. tőkének megfelelő 600 kor. tőkekamat segélylyel elsősorban leendő segélyezésre ajánlja a nagyszántói egyházat.

163. szám. A fugyivásárhelyi egyház templom építkezésre felvett adósság törlesztésére 4000 kor. tőkének megfelelő 200 kor. kamatsegély iránt kérvényez.

Mivel nagyobb építkezésekre s beruházásokra már tetemes áldozatot hozott, s nagyobbára szőlőmunkásokból álló, ez évben is árviz, jégverés és szélvész által óriási kárt szenvedett egyháztagekat súlyosan terheli a felvett kölcsön törlesztése, egyhm. közgyűlésünk 3700 kor. tőkének megfelelő 185 kor. kamatsegélylyel elsősorban leendő segélyezésére ajánlja a fugyivásárhelyi egyházat.

164. szám. A bihari egyház építkezésre felvett adósság törlesztésére 15000 kor. tőkének megfelelő 750 kor. kamatsegély iránt kérvényez.

Mert a kérvény hiányosan van kiállítva s a vonatkozó presbyteri és egyházközségi közgyűlési határozatok is hiányosak, egyhm. közgyűlésünk a bihari egyházat a kért segélyre nem ajánlhatja.

165 szám. A pelbárthidai egyház költségvetési hiány fedezésére 480 kor. közalapi egyszersmindenkori segélyt kér.

A csekély népességű, vagyontalan, leginkább napszámos osztályhoz tartozó egyháztagekat számláló ugy felekezeti, mint nemzeti missiót teljesítő egyházat a kért célból való segélyezésre 480 kor.

segélyre annál inkább ajánlja az egyhm. közgyűlés, mert ez év tavaszán a pár évvel ezelőtt nagy küzdelmek árán megépített templomot és tornyot a vihar erősen megrongálta és így annak helyre hozatala újból nagy áldozatok meghozatala elé állította ezt a szegény egyházközséget — s kérvényét pártolólág terjeszti fel az egyházkerületre.

166. szám. A nyüvedi egyház a kügypusztai iskola építési költségeinek részbeni fedezésére 600 kor. egyszersmindenkori közalapi segélyt kér.

Tekintettel arra, hogy a nyüvedi egyház tagjaira az iskolaépítésre, s a vihar által megrongált templom s torony javítására felvett nagy összegű kölcsön törlesztése elviselhetetlen teherként nehezedik s így a kügypusztai iskola felépítésére saját erejéből képtelen, egyházmegyei közgyűlésünk a kért célból való segélyezésre 600 kor, segélyre ajánlja s kérvényét pártolólág terjeszti fel az egyházkerületre.

167. szám. A pusztajlakai egyház jóváhagyás végett beterjeszti második iskolájának, illetve tantermének tervrajzát és költségvetését; egyszersmind az építkezésre 4038 kor. népiskolai tökesegélyt kér.

Közgyűlésünk a pusztajlakai egyháznak az építkezést engedélyezi, de ennek fogyanatosítását az egyház csak akkor kezdheti meg, ha az építkezésre a kellő fedezetet kimutatja.

Egyébbként a nehéz anyagi gondok között élő, szegény egyházat, melyet egyenesen a felettes hatóságok kényszeritenek az iskola fejlesztésére: közgyűlésünk a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolólág terjeszti fel az egyházkerületre.

168. szám. A pusztajlakai egyház iskolaépítésből és templom javításból származó adósságainak törlesztésére a reform. segélyegylettől 200 kor. segélyt kér.

A csekély népességű, sok anyagi gonddal küzdő egyházat közgyűlésünk a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolólág terjeszti fel az egyházkerületre.

169. szám. A pelbárthidai egyház 480 kor. 23 fill. költségelőirányzatának fedezésére a ref. segélyegylettől 200 kor. segélyt kér.

A csekély népességű s igen nehéz anyagi viszonyok közt levő egyházat, melynek nagyobb összeget kitevő költségelőirányzati hiánya a halaszthatatlan és nélkülözhetetlen épület javításokból származott: az egyhm. közgyűlés a kért segélyre a legmelegebben ajánlja s kérvényét pártolólág terjeszti fel az egyházkerületre.

170. szám. A révi egyház a lelkészlak renoválás folytán keletkezett adósságának törlesztésére a ref. segélyegylettől 100 kor. segélyt kér.

Az oláhság közé beékelt s nemzeti szempontból is fontos missiót teljesítő szegényegyházat közgyűlésünk a kért segélyre ajánlja, kérvényét pedig pártolólág terjeszti fel az egyházkerületre.

171. szám. A hegyközkovácsi egyház épületek javítása folytán előállott s jelenleg 1370 kor. kitevő adósságának törlesztésére a ref. segélyegylettől 200 kor. segélyt kér.

Közgyűlésünk a hegyközkovácsi egyházat, mely épületeinek renebehozására jelentékeny összeget volt kénytelen felvenni, a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolólág terjeszti fel az egyházkerületre.

172. szám. A váradlesi egyház építkezés folytán keletkezett 900 kor. adósságának törlesztésére a ref. segélyegylettől 200 kor. segélyt kér.

Az igen csekély népességű s a nagyszámu oláhság között nemzeti missiót teljesítő, szegény egyházat közgyűlésünk a kért segélyre ajánlja s kérvényét pártolólág terjeszti fel az egyházkerületre.

173. szám. A fugyivásárhelyi egyház költség előirányzati hiányának megszüntetésére s lelkeszlak javítási költségeinek fedezésére 100 kor. segélyegyleti segélyért kérvényez.

Községülésünk a fugyivásárhelyi egyházat, mely épületeinek rendbehozatalára az utóbbi években nagy áldozatot hozott, a kért összegű segélyre ajánlja s kérvényét pártolólágg terjeszti fel az egyházkerületre.

174. szám. A fugyivásárhelyi egyház a hegyi részen előkönyörgői tisztet teljesítő állami tanító részére a ref. segélyegylettől 100 kor. segélyt kér.

Községülésünk a fugyivásárhelyi egyházat, mivel az egyház érdekében odaadással buzgólkodó s valóban áldásos missiót teljesítő állami tanító tiszteletdíjára költségvetésében fedezet nem található, sőt abban hiány mutatkozik, a kért célból való segélyezésre ajánlja s kérvényét pártolólágg terjeszti fel az egyházkerületre.

85—103; 131—124; 153—156. számokat jegyzette:

Csernák Béla egyh. jegyző.

104—109; 116, 123—130; 167—174. számokat jegyzette:

Biró Ferenc egyh. jegyző.

110—114; 152, 157—166. számokat jegyzette:

Konrád Géza missiói bizottsági jegyző.

135—151-ig számokat jegyz.: Dr. Thury László vil. jegyző.

Hitelesített: Nagyváradon, 1913. október 3.

Sulyok István,

esperes.

Bary József,

egyh. gondnok.

Kurovszky Ferenc,

egyh. világi tanácsbíró.

B) Birósági ülések.

175. szám. Jelen voltak a bíróság részéről Sulyok István esperes, Bary József egyhm. gondnok, mint elnökök, kik közül a tárgyalást Sulyok István esperes vezette; Szemess László, Léway Mihály, Major Gyula, Surányi Lajos; Kiss Antal egyházi; Kurovszky Ferenc, Tatár Zoltán, Szegedy Lajos világi tanácsbírók és dr. Thury László jegyző.

A felek közül jelen voltak: Dr. Thury Kálmán egyhm. ügyész és Sági Péter tanító.

Az ülés tárgya a Sági Péter kismarjai tanító ellen 1912. évi április hó 19-én 88. sz. alatt hozott s egyházkerületileg jóváhagyott egyhm. ítéletnek végrehajtása.

Elnök konstatálván, hogy elítélt az ítélet végrehajtására megjelent, az ítélet értelmében a büntetést vele szemben foganatosította s őt megfeddette.

Ezután a bíróság zárt ülésben meghozta és kihirdette a következő

VÉGZÉST:

Sági Péter kismarjai ref. tanító fegyelmi ügyének iratait a bíróság további eljárás végett az egyhm. elnökségének áttenni rendeli, miután nevezett tanító ama tényeiben, hogy az 1913. évi április 11-én tartott birói ülésen az ítélet végrehajtása céljából szabályszerű idézés dacára meg nem jelent s elmaradását az esperes felhívására sem igazolta, megtorlandó fegyelmi vétség tényálladékát látja a bíróság fennforogni.

Sulyok István.

esperes, egyházi elnök.

Bary József

egyhm. gondnok, vil. elnök.

Dr. Thury László,

jegyző.

176. szám (F. B.)

Jelen voltak az elnökség részéről: Sulyok István esperes, ki a tárgyalást vezeti és Bary József egyhm. gondnok, mint elnökség; továbbá Szemess László, Csák Máté, Lévy Mihály, Major Gyula, Surányi Lajos, Kiss Antal lelkész, Kurovszky Ferencz, Dr. Szegedy Lajos világi tanácsbírók. Dr. Thury László jegyző.

Tárgyalás alatt van Szücs László lelkész és a hegyközcsatári presbytérium panasza folytán a Szabó Benjámint csatári tanító elleni fegyelmi ügy.

Tárgyalás befejezte után a bíróságnak zárt tanácskozással meghozott nyilvános ülésben kihirdettetett a következő

ITÉLET:

A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bírósága Szabó Benjámint hegyközcsatári ref. tanítót azért a tényért:

1., mert Szücs László hegyközcsatári ref. lelkésznek, aki a hegyközcsatári ref. iskolaszék elnöke, tehát neki iskolai előjárója köszönni nem szokott s ezzel a tényével a nevezett lelkészével szemben tiszteletlenül viselkedett;

2., mert az 1912. évben az isteni tisztelet látogatását elhanyagolta, urvacsorával pedig egyáltalán nem élt;

3., mert Szücs László hegyközcsatári lelkész ellen 1911. évi augusztus hó 4-én a nagyváradi kir. ügyészégnél vádoltan bűnvádi feljelentést tett s ezzel a btkv. 260. §-ába ütköző hatóság előtti rágalmazás vétségét követte el,

vétkesnek mondja ki két rendbeli, az E. T. V. t.-c. 34. §-ának 1. pontjába és

egy rendbeli az E. T. V. t.-c. 34. §-ának 7. pontjába ütköző fegyelmi vétségben s ezért őt az E. T. V. t.-c. 35. §-ának c) pontja alapján 100 (egyszáz) kor. pénzbüntetésre ítéli s kötelezi végrehajtás terhe mellett, hogy az eljárással felmerült 26 kor. 45 fill. költséget a bihari ref. egyhm. közig. pénztárának 15 nap alatt fizesse meg.

Sulyok István,
esperes, egyhm. elnök.

Bary József,
egyhm. gondnok, vil. elnök.

Dr. Thury László,
jegyző.

k 7.
zért
ntja
ésre
lett,
fill.
énz-

Melléklet

az egyházmegye 152—1912. sz. alatt megerősített közigazgatási pénztár alapszabályainak 3-ik §-ához.

ad d)

nök.

Lelkészek kibocsátásáért az új rendes lelkészek s az azokat hívó egyházak a c) pontban megállapított osztály szerint és pedig I. oszt.-ban 4—4 kor., II-ban 8—8 kor., III-ban 16—16 kor., IV-ben 20—20 kor., V-ben 24—24 kor. bekebelezési díjat, tanítók s az őket hívó egyházak 4—4 kor. bekebelezési díjat fizetnek.

ad e)

Változási díjak címén úgy a lelkészek, mint az őket hívó egyházak 8—8 koronát, úgy a tanítók, mint az őket hívó egyházak 4—4 koronát fizetnek.

ad h)

Esperesi pecsét díjak az esperes által pecsét alatt kiadott okmányokért fizettetnek: esperesi beleegyezés, elbocsátás, segéd, vagy helyettes lelkészek felhatalmazása 4 kor. Tanítók elbocsátó bizonyítványa 1 korona. (Népisk. szerv. 179. §.)

Magán ügyben kiadott szolgálati bizonyítványok pecsét díjába 2 korona fizetendő.

Ha a segéd- vagy helyettes lelkész hivatalból helyezett át másik állomásra az esperesi felhatalmazás pecsét díja fizetése alól a lelkész, illetve az egyház felmentendő.

Betűsoros tárgymutató

a bihari református egyházmegye 1913. évi szeptember hó
19-én Nagyváradon tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéhez.

	Szám
Adományok megköszönése --- --- ---	98
Ártándi ideiglenes kölcsön --- --- ---	103 ₁
„ iskolai melléképület --- --- ---	124 ₄
„ rendkívüli adó --- --- ---	146
Barta András paptamásii tanító megerősítése ---	106
Belhivatalnoki karban változások --- --- ---	103 ₈
Bsztmártoni iskolai kérvény --- --- ---	130
Bihari egyház tőkekamat-segély kérvénye --- ---	164
„ „ 1912. évi zárszámadása --- ---	115
Bojti egyház ideiglenes kölcsöne --- --- ---	103 ₁
Bojti takaréknagytár --- --- ---	150
Borsi rendkívüli adó --- --- ---	143
Csatári fi- és leány tanítói lakás renoválása és új tanterem --- --- ---	157
Csökmői lelkész intenzivebb pásztori gondozásra intetik	97
Csökmői nagy fi isk. tanító szorgalomra intetik ---	102
Csökmői „Ref. Leány-Egyesület” alapszabály ---	134
Csökmői iskolai melléképület --- --- ---	124 ₅
Egyházker. határozatok --- --- ---	90—92
Egyhm. közig. pénztár 1914. évi költségvetése ---	131
„ tanító gyámpénztár 1914. évi költségvetése ---	132
„ lelk. egyesület felterjesztései ---	120—123
„ nyugdíjint. pénztárból K 47.20 kiutalása ---	133
Egységes liturgiára vonatkozó javaslat --- ---	119
Esperesi jelentés --- --- ---	94
Esperes időszaki jelentése --- --- ---	103
Élesd áll. adóját fizesse ki --- --- ---	100
Fugyii lelkész bibliát magyarázzon --- --- ---	95
„ „ lelk. gondozás teljesítésére intetik ---	96
„ presb. törvényszerűsége --- --- ---	103 ₄
„ magtári számadás --- --- ---	115

	Szám
Fugyivásárhelyi isk. alap kamata	103 ₂
„ egyh. Ref. segélyegyleti kérvénye	174
Furtai ideiglenes kölcsön	103 ₁
Gyűlés megnyitása	85
Hkcsatári tőkekamatsegély kérvénye	159
„ lelk. iroda átvétele	148
„ Kef. segély kérvénye	171
„ közvizsgálója	124 ₁₀
„ alapító levelek	135
„ rendkívül adó	144
„ ingatlan eladás	147
Hkkovácsi II-ik iskola	103 ₇
„ isk. felszerelés	124 ₂
„ isk. birságpénz	124 ₈
„ pótdó	145
„ tanító, szorgalomra intve	102
Hközuilak adóhátránya	99
„ isk. szolgát alkalmazzon	124 ₁
Hkujlaki közvizsga ideje	124 ₁₀
Hkpályii lelkészlak	103 ₃
Iskolai jelentő iv tervezet	127
Jákóhodos Bartos-alapja	103 ₁
Kálmán E. nyugdíjárulékának levonása	124 ₉
Kiss Bertalan esperes halála	103 ₉
Kiss Károly vall. tanító lelkész megerősítése	105
Kismarjai IV-ik tanítói állás díjlevele	117
Kismarjai egyh. alapító levele	136
Kisszántói isk. építés	103 ₄
Kisszántó tőkekamat-segély kérvénye	160
Kisszántói egyh. kölcsöne	149
Konrád Géza hkujlaki adóról jelent	155
Köröskisjenő áll. adóját fizesse ki	100
Madarasi Jenő váncsodi tanító megerősítése	107
Megbizó levelek átvizsgálása	86
Mezőtelegdi lelkész díjlevelének átváltoztatása	118
Mezőtelkii lelkész lelk. gondozás teljesítésére felhivatik	96
Missiói ügyek	110—114
Nagy Vilmos egyhm. tanár képviselővé választása	93
Nagykakucsi alap	115
Nagykakucs tőkekamat segély kérvénye	161

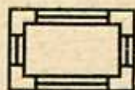
	Szám
Nagykerekai alapító levél	127
Nagyszántói tanító szorg. intetik	102
Nagyszántó tőkekamat-segély kérvénye	162
Népisk. Szerv. 72 §. végrehajtása	125
Népisk. felügyelői állás	128
Nyüved közalapi segély kérvénye	166
Nyüved és Kügy puszta elválása	151
Nyüvedi alapító levél	138
Örvéendi vegyes iskolai tanító megintetik	112
Örvéendi isk. tisztán tartása	124 ₃
Paptamásii leánytanítói lakás építése	152
Paptamásii egyház tőkesegély kérvénye	158
Paptamásii isk. birságpénz	124 ₃
Paptamásii alapító-levél	139
Pelbárhida alapítvány kérvénye	153
„ közalapi segély kérvénye	165
„ Ref. segélyegyleti kérvénye	160
„ alapító levele	140
P.-ujlak az egyhm. 16/913. sz. határozatára utasittatik	103 ₅
„ tőkesegély kérvénye	167
„ Ref. segélyegylet kérvénye	168
Pósalaka isk. szolgát alkalmazzon	124 ₁
Révi Ref. segély kérvénye	170
Sági Péter fegyelmi ügye	175
Segéd tanítók fizetése	123
Siteri 1912. évi zárszámadás	115
Siter az egyhm. 16/913. sz. határozatára utasittatik	103 ₅
Szabó Benjámin fegyelmi ügye	176
Szalárdi alapítványok elhelyezése	154
Szép Erzsébet nyüvedi tanítónő megerősítése	108
Tanítók házirendet készítsenek	124 ₁₁
Tanszerek hiányosak	124 ₅
Tanulók létszámának megállapítása	126
Tarnóczy Lajos bihari lelki megerősítése	104
Távollevők igazolása	87
Távollevőket nem igazolták	88
Telekkönyveletlen ingatlanokról ügyész vélemény adásra hivatik fel	101
Toldi alapító levél	141
Vagyoneleltárra vonatkozó jelentés	116

	Szám
Vallás- és énektanítók tanmenetet készítsenek	129
Váncsodi klemodiumok	156
Váczi Károly furtai tanító megerősítése	109
Váradlesi egyház Ref. segélyegyleti kérvénye	173
Váradlesi alapító levél	142
Zsákai nagy leány- és kis vegyes iskola tanítója megtelve	102



ESPERESI JELENTÉS

A BIHARI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1912. ÉVI VALLÁSERKÖLCSI ÉS ANYAGI
—— ÁLLAPOTÁRÓL. ——



Nagyvárad
Nyomatott Béres és Held könyvnyomdájában
1913

Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés.

A bihari egyházmegye 1912. évi valláserkölcsei és anyagi állapotáról az év folyamán részint személyesen részint bizottságok által foganatosított egyházlátogatásról, mely az egyhm. törvény I. t. c. 170. §.-ában foglalt foglalt utasításnak szoros betartásával az egyházak és iskolák belső és külső életére terjed ki, a vizsgálati jegyzőkönyvek és jelentések alapján a következő tiszteletteljes előterjesztést teszem meg.

Valláserkölcsei állapot.

Az isteni tiszteletek látogatottsága, mint a valláserkölcsei élet egyik legpregnansabb kifejezője a multhoz képest figyelemre méltóbb hanyatlást nem mutat. Ünnepeken, de vasárnap délelőttöként is 24 egyházban még mindig szép számmal látogatják hiveink az Urházát, 18-ban azonban csak közepes számban jelennek meg a templomban. Nincsen tehát olyan egyház, hol ezeken a napokon az evangyélium ne prédikáltassék. De vasárnap délutánoként már 42 egyházból 2-ben, u. m. Réven, Váradlesen az isteni tisztelet nem tartható meg a csekély lélekszám miatt. Ilyenkor 27 gyülekezetben káté, 10-ben káté és bibliamagyarázatot váltakozva, 1-ben csak bibliamagyarázat, 1-ben bibliamagyarázat vagy imádság és ismét 1-ben kátémagyarázat vagy imádság tartatik.

Hétköznapiakon, ha a gyülekezeti tagok megjelennek, minden délelőtt megtartatik az isteni tisztelet 36 egyházban, Csak bűnbánó hetekben van isteni tisztelet Fugyi, Mezőtelki, Nagykakucs, Rév és Siter egyházakban; ilyen alkalommal még délután is Élesden, Hegyközüjlakon, Köröskisjenőben, Mezőteleghen és Mezőtelkiben. Ellenben hétköznapi istentisztelet nincsen Váradlesen.

A köznapi bibliamagyarázatot nem tartották meg Fugyiban. Az adventi időszakban hetenként egyszer 29, kétszer 5, december és január hónapban hetenként

egyszer 1, adventtől husvétig hetenként egyszer 4, kétszer 1 egyházban tartatott bibliamagyarázat, míg Mezőtelkiben e célra a bűnbánati heteket használták fel.

A vallásos élet fokozása tekintetében még mindig sok a kívánnivaló. Bár annyiféle eszköz áll a nagy cél érdekében rendelkezésre: a fugyi-i, mezőtelki-i és nyüvedi egyházakban idáig semmi sem történt. Vallásos felolvasások tartása és a vallásos iratok terjesztése emelkedőben van, amennyiben a tél folyamán felolvasás volt 28 egyházban s különböző vallásos füzeteket, lapokat járatnak 35 egyházban, amely téren Biharpüspöki főképen kiemelendő. Nagyváradot kivéve jótékony nőegylet sehol sincsen; de pár helyen az ilyen egyletek feladatát igen szépen teljesítik a különböző szövetkezetek és társulatok, mint pld. Kismarjában, Nagykerekiben. Egyházi énekkar 11 egyházban áll fenn, ifjusági egyesület 15 egyházban működik, amelyek közül legizmosabb a biharpüspöki-i, amelynek már saját hajléka van.

A konfirmándus növendékek oktatását 25 egyházban a lelkészek, 13-ban lelkészek és tanítók együttesen, 4-ben pedig a tanítók végezték. A konfirmálást mindenütt az egyházmegyei rendeletnek megfelelő időben hajtották végre.

Az urvacsorával élők száma valamivel kevesebb az előző évinél. Urasztalhoz járultak: böjtkor: 3468; husvétkor: 6763; pünkösdkor: 5743; ujkenyérkor: 3624; ujborkor: 2978; karácsonykor: 6438; összesen 29014. Betegeknek urvacsorát szolgáltattak ki, rendes urvacsora osztás napján: 18 egyházban: bármikor 24 egyházban.

Szektáriusok 24 egyházban találhatók. Nazarénusok vannak: Biharpüspökiben (1 nő); Csökmön: (6 fi, 2 nő); Hegyközujlakon: (3 fi, 4 nő); Zsákán (10 fi, 12 nő); Jákóhodoson: (2 fi, 3 nő); 21 fi, 22 nő, összesen: 43. Baptisták 16 egyházban, (91 fi, 121 nő), összesen: 212. Nagyobb számmal vannak: Biharpüspökiben (22 fi, 27 nő); együtt: 49. Köröskisjenőn: (25 fi, 31 nő); együtt: 56. Pósalakán: (15 fi, 25 nő); együtt: 40. Pusztaujlakon: (5 fi, 5 nő); együtt: 10. Siteren: (8 fi, 6 nő); együtt: 14. Felekezetnélküliek 13 egyházban: (101 fi, 111 nő); együtt: 212. Nagyobb számmal: Biharon: (19 fi, 25 nő); együtt: 44. Csökmön (11 fi, 9 nő); együtt: 20. Örvén-

den: (27 fi, 13 nő); együtt: 40. Pósalakán (10 fi, 12 nő); együtt: 22. Szalárdon: (28 fi, 33 nő); együtt: 61. Fugyivásárhely és Nagyvárad a lakosság folytonos hullámzása miatt a szektáriusokat számszerűleg nem mutatja ki. De nem valószínűtlen, hogy a legutóbbi népszámláláson e két helyről egyéb vallásuak címen kimutatott 250 egyén közül legkevesebb 50 százalék számlánk terhére írható.

Az egyházi szertartások mellőzése 11 egyházban fordult elő. Nem kereszteltetett meg fi 15, nő 15, összesen: 30. (Ebből Csökmőre 10 egyén esik.) Házasságot egyházilag nem kötött fi 37, nő 27, összesen: 64. (Csökmőre 26 egyén esik.) Szertartás nélkül eltemetett: fi 4, nő 6, összesen: 10.

Vadházasságban élt fi 119, nő 119, összesen 238 egyén, de ez a szám az évenkénti kimutatásokban tapasztalható folytonos hullámzástól eltekintve, annál kevésbé helytálló, mivel a fugyivásárhelyi, mezőtelegdi, nagyvárad és szalárdi egyházak számszerű kimutatást nem terjesztettek elő.

Lelkészi békéltetésre 8 pár állott elő, kik közül 2 pár békült.

Áttért egyházunkba fi 9, nő 10, összesen: 19; kitért tőlünk fi 25, nő 38, összesen: 63. A kitérések nagyobb száma ezuttal is Nagyváradra esik (41.)

A gyülekezeti szegényekről 36 egyház gondoskodik, míg Bihar, Bors, Kisszántó, Nagyszántó, Pósalaka és Váncsod ezt az eminens keresztyén egyházi kötelességet a politikai községnek engedi át. A segélyezés pár helyen állandó segélynyújtásban, legtöbb helyen momentán kisegítésben nyilatkozik. E célra az egyházak 912 kor, 94 fillért fordítottak.

A valláserkölcsei élet terén fölemelő tényként szerepel hiveinknek elismerésre méltó áldozatkészsége, amely kétségtelen bizonyága e nehéz időben is annak, hogy hittestvéreink meleg szívvvel tudnak áldozatot hozni az egyház és intézményeiért. Az urasztalra felajánlott pénz és természetbeni adományok beszámításával az egyház céljára befolyt: 15941 kor. 47 fill., iskolai célokra: 747 kor. 50 fill., együtt: 16688 kor. 97 fillér.

Adakozás egyházainkban a következő:

Ártánd: Alapítványi pénztár javára: Zsigmond Ferenc 10 kor., Molnár Lajos 2 kor., Molnár Róza 10 kor., B. Nagy Károly 4 kor. Templomi karzatra a hivek 1000 kor. Együtt: 1026 kor.

Berettyószentmárton: Urasztalra többen kenyeret adtak 12 kor. P. Nagy Sándorné szül. Nagy Erzsébet hagyománya: Egyházfenntartási alapra: 200 kor. Segélyalapra: 200 kor. Orgonára: Karácson Máté 10 kor. Többen 45 kor. 50 fill. Perselypénz: 52 kor. Összesen; 519 kor. 50 fill.

Bihar: Perselypénz: 33 kor. 34 fill. Egyházfenntartási alapra: Özv. Nagy Péterné 100 kor., Veress Károly 20 kor., Néh. Szigeti Sándorné 10 kor. Konfirmandusok kegyességi eszközökre: 53 kor. 20 fill. Özv. Ötvös Mihályné konfirmandusoknak 10 drb. „Buzgóság szárnyai“ 24 drb. új szövetség és 34 drb. „Szeretett himnöke“ c. füzetet. Urvacsorai kenyeret adtak: Szabó Lajos, Méhes Károly, özv. Ötvös Mihályné, Szabó István, Dobrai Lajos, Kállay Sándor 8—8 kor. értékben. Összesen; 264 kor. 64 fill.

Biharkeresztes: Orgona alapra: J. Nagy Lajosné 10 kor., Kerekes Istvánné 5 kor., Hajdu Istvánné 10 kor., Kiss Józsefné 20 kor., Huszár Imréné 10 kor., Venyige Istvánné 10 kor., Fogy. és ért. szöv. 50 kor., S. Varga Lajos 10 kor., J. Kiss Lajosné 50 kor., Csengeri Mihályné 5 kor., Rácz József 4 kor., Ismeretlen adakozók 15 kor., Szegény gyermekek felruházási alapra: Dr. Cziffra Kálmánné 100 kor., Ertsey Dezsőné 16 kor. 40 kor. Egyháznak: Madurkay Tivadarné 36 kor., Harmati László 6 kor. Urasztalra: K. Varga Lajos kenyeret: 5 kor. Szövetkezet: kenyér, bor 17 kor., Lovas Gáspárné kenyér, 5 kor. N. N. bor, 12 kor. Összesen: 526 kor.

Biharszentjános község az új harangokra: 361 kor. 20 fill., Szekeres Ferenc 2 kor., Pompa harangozásból 315 kor., másnemű adományozás (iskolai) 87 kor. 50 fill., anyakönyvezéskor 45 kor. 60 fill. Segélyezendőknek gyűjtés 20 kor. Gyászlepel használatáért 16 kor. Orgona alapra 15 kor., Urasztalára adott kenyér és bor ára 37 kor. 20 fill., Perselypénz 478 kor. Összesen: 904 kor. 28 fillér.

Biharpüspöki; Egyház részére hagyomány néh. Csáki Sándor által: 200 kor. Diakonissza alapra 15 kor. 40 fill. Összesen: 215 kor. 40 fill.

Bors: Törlesztési alapra s közszükségleti pénztár javára: Molnár Jánosné 4 kor., Varga Gyula 5 kor., Özv. Varga Jánosné

5 kor., Sz. Rácz Imréné 20 kor. Özv. Nagy Sándorné 4 kor., Hegyesi István 10 kor., Molnár Imre 6 kor., Vas István 5 kor., Szala Mihály 5 kor., Molnár József 6 kor. Vas János 20 kor., Tóth Róza 10 kor., Sáfrán Károly 2 kor., Hoffmann Lajosné 5 kor., Özv. Varga Andrásné 5 kor., Kiss József 5 kor. Urasztalra adományoztak Kiss Péter, N. Kis Lajos, Katz Simon 20 kor. értékben. Összesen: 137 kor.

Bojt: Toronyépítési alapra: Makra Lajos 10 kor., ifj. Varga Károly 10 kor., Hetei Juliánna 10 kor. Szegény alapra: 15 kor. 76 fill. Templomi székek festésére egyh. bál jövedelme 92 kor. 04 fill., Urvacsorához kenyeret adtak: id. Lakatos Lajos, Garaguly Gyula, Bán István, Pető P. Gyula, P. Nagy Lajos, Erdei Lajos 20 kor. Összesen 157 kor. 80 fill.

Darvas: Több egyháztagtól kölcsön törlesztésre 75 kor. 08 fill.

Csökmő: Szegény alapra: Özv. Patai Jánosné 10 kor., Földmivelő egyesület 5 kor., Gyáni Ferenc 6 kor., Iparos ifjak: 8 kor. 54 fill. Bura Jánosné 5 kor., Gyámi Ferenc és neje 5 kor., Tóth István 10 kor., Özv. Mezei Istvánné urasztali kenyeret 2 kor. 40 fill., Karácsonykor szegények részére: N. N. 2 kor., Özv. Cs. Balog Józsefné 3 kalács, szalonna 3 kor. 70 fill. és 3 kor., Czirkói gazdaság 20 kor. N. N. 3 kalács, szalonna 2 kor. 86 fill., Kovács Sándor férfi szabó friss disznó husokat 4 kor. 80 fill., Szabó Bertalanné 1 kalács, szalonna 3 kor. 50 fill., Özv. Zs. Szabó Jánosné, 1 kenyér s szalonna 4 kor. 50 fill., Tóth Istvánné 1 kalács 1 kor., Nagy D. József 2 kalács 1 kor. és 4 kor., Fejes József 2 kalács 1 kor. 20 fill. és 1 kor., Tóth István 3 kor., Sulyok Lajos 2 kor., Nagy Dániel 8 kor., P. Péchy József 2 kor., Perselypénz 17 kor. 40 fill. Összesen 136 kor. 90 fill.

Élesd: Urvacsorához kenyeret, bort: Egri M., Rózsa István, Ungvári Sándor, Pető János, Dávid Mihály és ifj. Dávid Sándor 60 kor. Folyó szükségre: Szilágyi Józsefné 3 kor., Kovács Sándorné 10 kor., Tóth István 10 kor. Lelkész gyűjtött kálvin alaphoz 12 kor., vallásos estélyeken bejött adomány 158 kor. 50 fill., Dávid Gyula toronyóra költségére 20 kor., Perselypénz: 127 kor. 48 fill., Vallásos iratokra: Pusztai József 10 kor., Nádasi S. 10 kor., Kulcsár József 2 kor., Tóth Sándor 2 kor., Dr. Ujfalusi Sándor zsoltárterjesztésre 57 kor. 20 fill. Többben az ifjusági egyesületnek 6 kor. 86 fill. Összesen 489 kor. 04 fillér.

Fugyi: Urvacsorai szükségletre: Erdődi András 8 kor., Erdődi Lajos, Somogyi György 6 kor., Nagy Elek 4 kor., Könyves Sándor 3 kor. 20 fill., Vasi Gáspár 2 kor., Rácz István 2 kor., Kiss

Sándor 2 kor., Ozv. Szatmári Antalné 4 kor. Összesen: 31 kor. 20 fillér.

Fugyivásárhely: Urasztalára a hivek kenyeret és bort 30 kor. Egyház céljára: Pató János 50 fill., Cseke Sándor 1 kor. Perselypénz: 34 kor. 71 fill., Harangdíj: 36 kor. 10 fill., Báljövedelem: 18 kor. 30 fill., Ref. Segélyegylettől 200 kor. Összesen: 320 kor. 61 fill.

Furta: Egyházi célra: Veres József 10 kor., Molnár Ferenc 4 kor., Juhász Sándor 4 kor., P. Juhász József 50 kor., Juhász Juliánna 10 kor., Juhász Ferenc 2 kor., Sólyom Mária 25 kor., Haszon Erzsébet 2 kor., Vig Mária 20 kor., Veres Eszter 2 kor., Komlódi Erzsébet 15 kor., Molnár Eszter 10 kor., Kovács István 4 kor., id. Gál Imre 10 kor., ifj. Gál Imre 2 kor., Berezi Péter 10 kor., Török János 50 kor. Őkrös Zsuzsánna 10 kor., Tóth Erzsébet 10 kor., Puskár Julis 25 kor., Csapó Sándor 10 kor., Mikó Imre 10 kor., Nagy Rebeka 4 kor. Iskolai célra: Dr. Ertsey Péter 20 kor., Kurovszky Ferenc 5 kor. Összesen: 324 kor.

Hegyközcsetár: Urasztalához kenyeret adott: Ifj. Barcsa Józsefné, bort adtak Szabó Lajos, ifj. Jakab István, Mészáros Imre, G. Tóth Sándor. Egyházi közcélra: id. Szabó Imréné 2 kor., Sz. Szabó Sándor 4 kor., özv. Faragó Lajosné 10 kor., Koma Lajosné 5 kor., Mészáros Imréné 2 kor., özv. Patonai Mihályné 2 kor., id. Szabó Istvánné 2 kor. G. Tóth Sándorné 3 kor. Egyházfenntartási alapra: Néh. özv. Német Péterné, Tóth Juliánna 50 kor. Egyh. fenntartási alapítványához Szücs László 5 kor. Perselypénz: 21 kor. 59 fill. Összesen: 141 kor. 59 fillér.

Hegyközkovácsi Urasztali kenyeret és bort többen: 30 kor. Tankönyvek beszerzésére 25 kor. Összesen: 55 kor.

Hegyközpályi: Szabó Mihály gondnok és felesége egy diszes orgona előtti terítőt 70 kor. értékben. Toronyóra alapra többen: 122 kor., Orgona alapra többen 664 kor. 48 fill. Paplak építésre: Bácsi Gyula 400 kor. Urasztali szükségletekre többen: 46 kor. 12 fill. Összesen: 1302 kor. 60 fill.

Hegyközüjlek: Az Urasztalához kenyeret és bort adtak: özv. Bodó Mihályné 8 kor. 12 fill., Koós Sándor és neje 8 kor. 12 fill., Tóth József és neje 7 kor. 50 fill., Dani Sándor és neje 7 kor. 50 fill., Mata Sándor és neje 8 kor. 12 fill., Petri Imre és neje 8 kor. 12 fill., Fekete József és neje 1 kor. 40 fill. Összesen: 48 kor. 88 fill.

Hegyközszáldobágy: Az Urasztalához kenyeret és bort adtak: Szebeni Gyula, K. Kovács Sándor, Molnár Józsefné, Zs,

Nagy Lajos, Ujfalusi István, Fabri Károly r. kath. Szebeni Lajos, ifj. Szebeni József, Szilágyi József, Molnár Mihály. Összesen: 44 kor. értékben.

Kismarja: A fogyasztási szövetkezet új templom ablakokra 1500 kor., közszükségleti alapra: 1500 kor., Szunyogh Zoltánné 100 kor., diszharangozás 82 kor., Perselypénz: 14 kor. 91 fill. Összesen: 3196 kor. 91 fill.

Köröskisjenő: Urvacsorai kenyeret és bort adtak: ifj. Lőrincz Mihály, Pap Sándorné, özv. Balogh Péterné, Balog Ágnes, Debreczeni Ferencné, ifj. Lőrincz Mihályné. Boros Mihály, Rév Istvánné, Rév István. Összesen 25 kor. értékben.

Kisszántó: Urvacsorai kenyeret adtak többen 18 kor. értékben. Orgona harmoniumra 75 egyháztag: 351 kor. Összesen: 369 kor.

Mezőtelegd: Egyházi bálak jövedelméből: 300 kor. 22 fill., Kolozsvári Ferenc szószék koronára 200 kor. Urasztalát ellátták többen 50 kor., Urasztali terítőt adományozott Szabó Erzsébet 50 kor. Orgonára adtak többen 69 kor. 84 fill. Templómépítésre többen 232 kor. Perselypénz: 89 kor. 07 fill. Közmunkában adakoztak többen 8 kor. Összesen 1071 kor. 13 fill.

Mezőtelki: Urasztalára kenyeret adtak: özv. Pál Imréné, id. Berecz Istvánné, Nagy Istvánné, id. Lukács Gáspárné, Sós Lajosné. E célra pénzt adtak: Debreczeni Imréné 2 kor., özv. Kovács Sándorné 2 kor. Bort adtak: id. Berecz István, Soós Lajos e célra 9 kor. Harang alapra: ifj. Nagy Ferenc 4 kor., Fazekas János 3 kor. Összesen: 32 kor.

Nagykerek: Urasztalára többen 40 kor. értékben. Pető Jánosné 4 kor., özv. Kiss József 10 kor. Hitelszövetkezet toronyórára 1000 kor. Összesen: 1054 kor.

Nagyszántó: Urvacsorához Zétényi Gyula adakozott kétszer kenyeret és bort 10 kor. értékben.

Nagykakucs: Urasztalához többen kenyeret és bort adományoztak 16 kor. értékben.

Nagyvárad: Egyh. szükségleteire többen 112 kor. Velencei templomra 379 kor., Szegényeknek 441 kor., Urasztalára többen: 363 kor. 96 fill., Árvaházra Varga József 91 kor. 48 fill., ifj. egyesületnek Matula Gyuláné 20 kor., Olaszi énekkarnak Varga József 3 kor. Összesen: 1410 kor. 44 fill.

Nyüved: Urasztali kenyeret és bort többen 20 kor. értékben. Farkas Péter templomjavításra 40 kor., özv. Nagy Sándorné szószék takarót 62 kor. értékben. Összesen: 122 kor.

Örvénd : Iskola fűtésre volt urbéresek 44 m. fát 220 kor. értékben.

Pelbárthida : Az urasztalára kenyeret adtak : Kiss Bálint, Máté Lajos, Nemes Imre, ifj. Csomár József, Szoboszlai Sándor, Máté Imre; bort adtak : Kiss Bálint és Szabó Zsigmond, 16 kor. 80 fill. Szegényárva alapra : Albucz Gábor 5 kor., Dézsi Sándor 2 kor. 77 fill. Összesen 24 kor. 57 fill.

Paptamási : Urasztalra többen kenyeret és bort 40 kor. Perselypénz 10 kor. 54 fill., Toronyóra alapra adakoztak 236 kor. Összesen 286 kor. 54 fill.

Pósalaka : Urasztalra kenyeret és bort többen 10 korona értékben.

Pusztajlak : Urasztalához kenyeret és bort többen 57 kor. 50 fill. Templomjavításra : Sós Ferenc 50 kor. Többen 73 kor. 80 fill., Hitelszövetkezet 150 kor. Orgona alapra : Telegdi József 39 kor. Összesen : 370 kor. 30 fill.

Pusztatold : Orgona alapra dr Thury László 8 kor.

Rév : Urasztalára kenyeret és bort adtak : özv. Gazdag Géci Jánosné, Szegedi István, Juhász János, Hegyi Géczi Mihály 20 kor. értékben. Lelkészlak renoválására többen 423 kor. Összesen : 443 kor.

Síter : Urasztalához kenyeret és bort adtak Kelemen János és neje, Mozsó Andrásné, Bagics Bálint, Lakatos Imre, Nádudvari Lajosné, Vég András és neje, Varga Pál, Nádudvari Ferenc. Az egyház céljaira adományoztak többen 86 kor.

Szalárd : Urasztalára kenyeret és bort többen 50 kor. értékben. Egyházfenntartási alapra az egyház 200 kor., Körösi Józsefné 100 kor., Köpe Ferenc 3 kor. Orgona alapra néh. Papp János 200 kor., Közsükségletre Surányi Lajos 100 kor. Összesen 653 kor.

Zsáka : Egyházfenntartási alapra : néh. Szántó Imre 15 kor. néh. Szücs István 5 kor., néh. Sárvári Sára, Nagy Mártonné bakonszegi lakos 10 kor., néh. Szücs Juliánna Dávid Lajosné 5 kor., néhai Z. Veres István 5 kor., Farkas Kálmán presbyter 12 kor., Legelőbérő társaság 93 kor. Összesen : 145 kor. Orgona alapra : néh. Török István utódai 5 kor., ifj. Szabó Mihály 2 kor. 50 fill. Összesen : 7 kor. 50 fill. Urasztalára kenyeret és bort többen 40 kor. értékben. Az adományok összege 192 kor. 50 fill.

Jákóhodos : Urasztalára kenyeret és bort többen 30 kor. értékben. özv. Varga Józsefné egyházi közsükségletre 100 kor. Összesen : 130 kor.

Váncsod: Népinevelésre polg. község 390 kor., özv. Csordás Imréné gyermekei Csordás Imre alapítványra 20 kor. Urasztalára kenyeret adtak: Fábián László, Fónyad Pál, Szilágyi Antal, Szőke István, Fábián Lajos, Okrósi Sándor. Osszesen: 420 kor. 80 fillér.

Váradles: Urasztalára kenyeret és bort többen 11 kor. értékben. Közsüksségleti pénztárnak: Gocz János 4 kor. özv. Bor Mihályné 4 kor., Székely Etelka 3 kor., Székely Jola 5 kor. Székely Róza 10 kor., Kereki János 3 kor. Büntetéspénz 4 kor. Perselypénz 20 kor. 96 fill. Osszesen: 53 kor. 96 fill.

Az egyházak különböző intézményeknek, építkező egyházközségeknek 1773 kor. 97 fillért adományoztak.

II. Anyagi élet és igazgatás.

A presbyteriumok minden egyházközségben megalakítottak, a törvényszerű ciklusonként történő kiegészítések folyamatban vannak és mindenütt a törvénynek megfelelően működnek. A presbyteri gyűlések jegyzőkönyvét 9 egyházban a lelkészek, 3 egyházban segédlelkészek, 24-ben tanítók, 6-ban áll. tanítók vagy más társadalmi állású egyének kifogástalanul vezetik. Az anyakönyvek minden egyházban rendben vannak. Az át és kitérték anyakönyve mindenütt beszereztetett.

Az egyházmegyei, egyházkerületi és konventi jegyzőkönyvek mindenütt levéltárilag kezeltetnek. A felettes hatósági körlevelek is jegyzőkönyvbe foglaltatnak, a biharszentjánosi egyházat kivéve, ahol az eredeti körlevelek hiánytalanul bekötetnek.

A vagyonleltár és rovatos kimutatás meg van, de változatok nincsenek átvezetve Siteren.

A lelkészi hivatalokban a napló vagy iktató és a postakönyv feltalálható.

Az egyházak tulajdonát képező ingatlanok telekkönyvi ügye rendben van. Kivételt képez Nagyszántó, hol a legelőt illetőleg az egyhm. közgyűlésének utasítása értelmében ezideig eljárni nem lehetett. Pusztajlakon a köztérre épített harangozó lakás telekkönyvezése nem foganasítható; Siteren a temető ügye szintén függőben, amelyre vonatkozólag a nyomozás eredménye képen a lelkészi hivatal azt jelenti, hogy az 1856-iki térkép alapján készült régi telekkönyvben nem vétetett föl és

nem sorszámozgatott A kataszteri fölmérés alkalmából azonban a község nevére telekkönyveztetett. Mindazáltal az egyház 1908-ig a temetőnek zavartalan használatában volt s csak 50 évvel később a telekkönyvezés után jutott eszébe a községnek, hogy az egyháztól elvegye.

Az 1912. évi zárszámadás szerint az egyházak bevétele készpénzben 384281·50 K. Kiadása: 365124·10 K. Maradvány: 19292·78 K. Követelésben maradt: 28034·30 K. Tulkiadás volt Bojton 135·38 K.

Az egyházak kezelése alatt álló alapítványok és tőkék összege a takarékmagtári állagok értékének be-számításával 343645·35 K. amelyet mindenütt a célnak megfelelően kezelnek.

Az egyházi adó, haszonbérek, tőkék és alapítványi kamatok 16 egyházban pontosan befolytak, 25 egyházban azonban vagy az egyik, vagy a másik jövedelmet illetőleg hátrányok is vannak. Legsúlyosabb a helyzet e részben Hegyközüjlakon, ahol még mindig 1427 K 10 f. hátrányt mutatnak ki, noha az esperesi hivatal az illetékes közigazgatási hatóságnál a helyzet javítására minden rendelkezésre álló eszközt felhasznált.

Az egyházakat terhelő adósság összege 464219·52 K.-t. tesz ki, amelynek egyrésze tőkesegély, másik pedig rövidebb vagy hosszabb időre szóló törlesztéses kölcsön $1\frac{1}{2}\%$ -tól 8% -ig. A multhoz képest ez a szám emelkedő, amelyet némileg enyhít az a körülmény, hogy a válságos gazdasági helyzetben az egyházaknak halaszthatatlan kiadásait ezen az úton lehetett fedezni.

Az állami adóterheket a múlt évről egyházaink kivéve, Hegyközüjlakot, ahol adóban 110 kor., illetékekben 132 kor. Hegyközszáldobágyot, ahol adóban 497·18 kor. Köröskisjenőt, ahol adóban 28·82 kor. és Élesdet ahol szintén adóban 42·66 kor. fizetetlen, mindenütt pontosan törlesztették.

A belhivatalnoki földek adóját 33 egyházban az egyházközségi pénztár, 7-ben az egyház és belhivatalnok közösen, Köröskisjenőben és Pelbárthidán kizárólag a belhivatalnokok fizetik.

A belhivatalnoki fizetéseket az 1912. évről hiánytalanul kiszolgáltatta 40 egyház. Hátrányban maradt: Hegyközpályi a kántortanítói (304 K 60 fill.) Hegyköz-

ujlak lelkészi (821 K. 70 fill.) kántorfitanítói (488 K. 19 fill.) nőtanítói (117 K. 21 fill.) illetmények teljes kielégítésével.

Az egyházi épületek közül a templom jókarban van 37 helyen, javítást igényel: Köröskisjenőn, Mezőtelkiben, Pelbárthidán, Pusztajlakon, Siteren és Jákóhodoson. A lelkészlakok jókarban vannak 35 egyházban. Javításra szorul: Biharszentjánoson, Bojton, Hegyközcsatáron, Kisszántón, Mezőtelkiben és Siteren. Rossz: Nagykakucson és Hegyközpályiban. Az iskolák jókarban vannak: 26 egyházban. Rossz a hkcsatári és kisszántói. Javítást igényel a kügypusztai tanítóilak, a paptamási-i egyik tanítói lakás újraépítése el nem odázható.

A melléképületek kifogástalanok 34 egyházban. Javitandó: Bojton, Hegyközüjlakon, Nagyszántón, Pelbárt-hidán Pusztajlakon, Siteren, Réven és Nagykakucson.

Az egyházak összes épületei tűzkár ellen biztosítva vannak. A biztosítás összege 1,410103 kor., melyből a Fonciére biztosító intézet javára 1.37538 23 kor., az az Első magyar bizt. intézetre 295,180 K. és a Triestire 52000 K. esik. Az évi járandóságok befizetésében hátrány nincsen. Az egyházak biztosítása, Nagyvárad pár épületének kivételével, — mind a Fonciérenél jelentett be.

Új építkezések voltak: Berettyószentmárton fiuiskola és lelkész lakon az istálló tetőzete 1972·62 K. Bihar-szentjános a fiuiskolánál 460 K. Bihar IV.-ik tanterem 7669 K. 24 fill. Bojt 400 K. Csökmő pince s kerítés 747 K. 94 fill. Hegyközpályi tanítói lak és istálló 399 K. 11 fill. Hegyközkovácsi 463 K. 60 fill. Hegyközszáldobágy 1766·67 K. Kismarja templom ablakok 1500 K. Köröskisjenő kerítések 218·26 K. Mezőtelegd orgona 4000 K. Nyüved templom és torony 2820 K. Pusztatold lelkészlakon veranda: 300 K. Rév lelkészlak átalakítás 2123 K. Zsáka harangozó lakás 1536·80 K. Összesen 26217 K. 24 fill. értékben.

Az épületek jókarban tartására 44372 K. 10 fill. fordított.

III. Népiskolai adatok.

Az 1912/13-ik tanévben tanköteles volt egyházmegyénk területén 6—12 évig fi: 3948, nő: 3639, ösz-

szesen 7587. Az előző évinél 90-el több. A mindennapi iskolába járt fi: 3773, nő: 3463, összesen: 7236, tehát a tanköteleseknek 95·37 %-a, amely 051 % visszaesést mutat, a múlt évhez képest 47 növendéknek felel meg. Az iskolát tanköteles kor előtt alhagyta fi: 134, nő: 132, összesen: 266, azaz a tanköteleseknek 3·5 %-a; amely 1 06 %-al több mint az előző évben és 82 növendéket tesz ki. Iskolázatlanul maradt fi: 104, nő: 101, összesen: 205, vagyis a tanköteleseknek 2·72 %-a, amely 1·07 % visszaesésnek felel meg és számszerűleg 81. A tankötelesek számához viszonyítva nagynak mondható az iskolát idő előtt elhagyottak, vagy teljesen iskolázatlanok száma Bszmárton (39 iskolázatlan), Bojton (14 isk. elhagyott), Bpüspöki (46 isk. elhagyott), Hközpályi (26 iskolázatlan), Szalárd (30 isk. elhagyott), Váncsod (48 iskolázatlan). E szomorú állapoton csak az iskola fejlesztés segíthet mi egyébként munkába vétetett Bpüspökiben és Váncsodon.

12—15 évig fi: 1244, nő: 1506, összesen: 2750, az előző évihez képest 209 kevesebb. Iskolába járt fi: 1425, nő: 1157, összesen: 2582. Az ismétlő iskoláztatás körül kevesebb gond és figyelem nyilatkozik meg Csökmön ahol 16, Fugyivásárhelyen ahol 10, Nagykerekiben ahol 29 növendék nem látogatja az iskolát. Amennyiben pedig e részben Nagyváradon is visszaesés mutatkozik: e jelenség valószínűleg a rossz gazdasági viszonyok következményének tekinthető kiköltözésben találja meg a magyarázatot.

Egyházmegyénk területén 31 egyházban áll fenn felekezeti iskola a nagyváradai tanítónőképző intézet gyakorló iskolájának ideszámításával. Egyebütt vagy állami (11), vagy községi (1), vagy állami és községi jellegű iskolák működnek, mint Nagyváradon. Iskoláinkban akár külön fi és leány, akár pedig vegyes: az I—VI meg van, kivéve a kisszántóit, hol az előző évek nagy hiányai miatt csak az I—IV osztály volt beállítható, de az I—IV oszt. fokozatosan kifejlődni fog a rendszeres vezetés mellett. A tantermek száma 64, ugyanannyi tanítóval, akik közül férfi 47, nő 17, állandó 63, egy ideiglenes, de mindegyik oklevéllel.

Konfirmáltatott fi: 452, nő: 479, összesen: 931 az előző évinél 2-vel kevesebb.

Az új tanterv szerint tanítottak 25 egyházban, a régit használták egy egyházban, s átmenetileg a régi és új tantervet alkalmazzák 5 egyházban. Az 1913/14 tanévtől kezdve azonban már szigorúan megkövetelendő, hogy minden iskolákban az egyházkerület új tanterve vezettettség be.

A tanítás eredménye 15 tanítónál jeles, 27-nél jó, 13-nál kielégítő. Egy vagy más tekintetben kifogás alá esik a csökmői nagy fi, a hegyközkovácsi-i vegyes, a nagyszántói vegyes, az örvéendi nagyobb vegyes, a zsákai nagyobb leány és a kisebb vegyes iskolában. A miért is ez osztályok tanítói nagyobb szorgalomra intendők. A biharpüspöki-i nagyobb fiu iskolát, mivel a növendékek a tanító betegsége miatt csak a helyi tanerők kíséretével részesültek ez év márciustól tanításban, a váncsodi kis vegyest, a melynek tanulói a tanító időközti változása folytán a másik két iskolába osztattak be és a kügypusztai, a hol tanítónő csak ez évi június elején foglalta el hivatalát, megvizsgálnia és minősíteni nem lehetett. Azokban az egyházközségeken, ahol állami vagy közs. iskolák vannak, a vallás és énektanítás 6-ban jeles vagy jó, 4-ben elégséges és 2-ben csekélyebb eredménynek mutatkozott.

Az iskolák törvényszerű felszerelésében egyházaink minden lehető megtenni igyekeztek. Feltűnőbb hiányok 13 tanteremnél fordulnak elő. Egészségügyi tekintetben szintén elég körültekintés észlelhető, csak 15 tanterem esik erősebb kifogás alá.

A nem református iskolában járó növendékek vallás oktatásáról a presbyteriumok gondoskodnak.

IV. Népmozgalmi adatok.

Született, illetőleg megkereszteltetett

törvényes fi: 1164, nő: 1033, összesen: 2197

törvénytelen fi: 148, nő: 136, összesen: 284

együtt fi: 1312, nő: 1169, összesen: 2481

A szülöttek száma a múlt évihez képest 207 emelkedést mutat, a mi az összes népesség 3.78 %-át teszi ki.

Meghalt fi: 828, nő: 742, összesen: 1570, a népes-

ségnek 2.39 százaléka az előbbi évivél 0.14 százalékkal kevesebb, számszerűleg 73 javulásnak felel meg.

Házasságra lépett tiszta pár: 390, vegyes pár: 95, összesen 485 pár. A népességnek 0.75 százaléka, mely a múlt évinél 24 párral több. A vegyes házasságoknál megegyezés létesült javunkra 33, kárunkra 44 esetben Nagyváradon. Így tehát e címen veszteség 11, a múlt évinél 4-el kevesebb. Az egyházmegye népessége 1912. december 31-én az anyaegyházban fi: 31460, nő: 31129, összesen 62589. A szórványokban fi: 468, nő: 1430, összesen 2898, együtt fi: 32928, nő: 32559, összesen 65487.

Kiváló tisztelettel vagyok

Nagyváradon, 1913. augusztus hó 23.

Sulyok István,
esperes.

